

ולרבי יהושע לא קשיא דשאני עוקר מטועה, ואמר רבי יהושע לר"א שאף לדידך אינו נכון דפסח חייב, שהרי שינה לדבר האסור דאסור לשחוט שאר קרבנות בשבת, אבל שאר זבחים שינה לדבר המותר.

אמר לו ר"א אימורי ציבור כגון תמידים ומוספים יוכיחו שהם מותרים לשמן והשוחט שאר זבחים בשבת לשמן חייב.

אמר לו רבי יהושע שאני אימורי ציבור שיש להם קצבה - שאין רבים עסוקים בהם, ולא היה לו לחשוב שצריך עוד לשחוט, אבל פסח שאין לו קצבה והוא רואה רבים שעדיין שוחטים, ואפילו אם הוא כבר שחט הוא מצא זבח בעזרה וחשב שהוא פסח ושחטו לשם מי שהוא חשיב טועה בדבר מצוה ופסח. ולר"מ אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור.

ע"ב. טעה בדבר מצוה במילה בשבת -

מי שהיו לו שני תינוקות אחד למולו אחר השבת ואחד בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת, לתנא דמתני' (שבת) חייב לכו"ע דבטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה מודה רבי יהושע, ולר"מ דברייתא ר"א מחייב חטאת ורבי יהושע פטר.

אחד למולו בערב שבת ואחד למולו בשבת ושכח ומל את של ערב שבת בשבת והתינוק השני לא מלו אותו בערב שבת מפני חולי או אונס, והוא סבור שזה זמנו בשבת, דמילה שלא בזמנה אינה דוחה שבת, לתנא דמתני' ר"א מחייב חטאת, ורבי יהושע פטר דס"ל שהטועה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור, והכא אע"פ שחילל שבת מ"מ קיים מצות מילה, ולר"מ דברייתא בזה חייב לכו"ע. לרב אמי מתני' איירי כשמל את של ערב שבת בשבת לפני התינוק השני, ורבי יהושע פטר משום שהוא טרוד בתינוק של שבת, (משא"כ באימורי ציבור שרבי יהושע מחייב איירי ששחט אותם לפני ששחט זבח אחר לשמו). והגמ' שואלת שא"כ באופן זה גם ר"מ מחייב בשוחט לשם אימורי ציבור כמו שמצינו שמחייב במל של ערב שבת בשבת וקס"ד שמל של שבת תחילה, והגמ' מעמידה שקדם ומל את של שבת בערב שבת ובשבת עדיין אינו יודע מהטעות, שאותה שבת לא ניתנה לידחות, ואף שניתנה לידחות לגבי תינוקות דעלמא, לגבי האי גברא לא ניתנה לידחות, (אבל בשוחט לשם אימורי ציבור ניתנה מתחילה השבת לידחות).

ע"ב. עוד בשיטת ר"מ - שחט עגל של שלמים לשם פסח, לר"מ פטור כיון שהוא טרוד מאז הפרשתו, אע"פ שאין אדם מחליף ביניהם. וכן השוחט חולין לשם פסח פטור משום דמחליף ויכול לומר טעיתי סבור הייתי קדשים הן, אע"פ שאינו טרוד. אבל שחט בעלי מומים חייב דלא מחליף ואינו טרוד.

דעת ר"ל וריו"ח בטועה בדבר מצוה -

אמר ר"ש בן לקיש נתחלף לו שפוד של נותר בשפוד של צלי של קודש הראוי לאכילה ויש מצוה לאכול קדשים דכתיב "ואכלו אותם אשר כופר בהם", ואכלו חייב דטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה, ונותר חייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת דכתיב "ואוכליו עונו ישא". וריו"ח אמר בעל אשתו נדה חייב, יבמתו נדה בביאה ראשונה פטור. י"א דלריו"ח כ"ש בשפוד שחייב, שהרי לא עשה מצוה וכר"ל דאין שם אפילו לחלוחית מצוה, אבל במעוברת מ"מ איכא שמחת אשתו, וי"א שבשפוד פטור ריו"ח כיון שאין לו את מי לשאול משא"כ בנדה, והחלוק בין אשתו ליבמתו הוא

הרגלים (-שעיר חטאת שהיה בא משל ציבור בכל יום, וכל חטאות החיצונות נאכלות), שהרי א"א לצלותם או לבשלם בשבת, ובבשר חי ליכא שמחה, ועוד אף שיש שמחה בבשר חי הרי אינם נאכלים אלא לכהנים. וי"א ששלמים ששחטם ערב יו"ט יוצא בהם יד"ח שמחה, דלא בעינן זביחה בשעת שמחה.

שלמים ששחטם ערב יו"ט אין יוצאים בהם משום חגיגה, דחגיגה היא דבר שבחובה ודבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין.

שמחה בליל יו"ט - ליל יו"ט אחרון יש בו חיוב שמחה ואין שמחה אלא באכילת שלמים, דכתיב "ושמחת בחגך והיית אך שמח" וזה קרא יתירא. (והיום האחרון אין בו חיוב שמחה). אבל בליל יו"ט ראשון אין חיוב שמחה, ד"אך חילק", ועדיף לרבות ליל יו"ט אחרון משום שיש שמחה לפניו כל לילות ימות החג, משא"כ ליל יו"ט ראשון.

אימורי חגיגת ט"ו נפסלים בלינה ביום ט"ז. רב כהנא יליף מדכתיב "ולא ילין חלב חגי עד בוקר" וסמך ליה "ראשית" לומר שהכונה לבוקר הראשון. ולרב יוסף סתם בוקר הכונה לבוקר ראשון.

ע"א: חגיגת י"ד נאכלת לשני ימים ולילה אחד (ולעיל ע. יש בזה מחלוקת), דכתיב "לא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבוקר" ואיירי בחגיגת י"ד שהיא נשחטת עם הפסח בערב, והכונה לבוקר השני שהוא הבוקר אחרי "ביום הראשון". וחגיגת ט"ו גם נאכלת לב' ימים ולילה אחד דכתיב "ואם נדר או נדבה".

חיוב חטאת בטועה בדבר מצוה

לאחר שנתבאר לעיל מה בהקרבת הפסח דוחה שבת, מבאר הגמ' מה הדין בעושה מלאכה שאינה דוחה שבת, דבעלמא העושה מלאכה בשבת בשוגג חייב חטאת, אולם י"א שיש אופנים שפוטרים אותו מחטאת מחמת שהוא בא לעשות מצוה וטעה, ונ"מ בשחיטה בשבת במחשבה שזה זבח שמותר לשוחטו בשבת, או במילה בשבת במחשבה שזה תינוק שזמנו למול בשבת, ובעוד מקרים, וכדלהלן.

טעה בדבר מצוה בשחיטה בשבת בטעות -

הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת והוא סבור שזמנו שמותר לשחוט פסח לשמו כן מותר שלא לשמו, חייב עליו חטאת מפני שחילל שבת בשוגג. ושאר כל הזבחים ששחטם לשם פסח שלא בכונה (ורישא אי עקירה בטעות לא הויא עקירה איירי דווקא בכונה), לר' יהושע אם אינם ראויים לפסח כגון עגל או איל בן שתי שנים או נקיבה חייב אם הוא סבור שזה מותר או שהיום לא שבת, ולא חשיב טועה בדבר מצוה כיון שידוע שהם לא כשרים לפסח, ואם ראויים הם כגון שהם בן שנה של שלמים, ומתוך שהוא בהול לשחוט פסחו לא זכר שהקדישו לדבר אחר, ר"א מחייב חטאת, ורבי יהושע פטור דס"ל דטועה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור מחטאת, וכל הזבחים שזבחו שלא לשמן כשרים, ואף הנשחטים לשם פסח מכשירים רבי יהושע. (והיינו לר"ש אבל לר"מ (ע"ב): בין בראויים בין באינם ראויים פטור מפני שזמנו שמותר לשחוטו הוא טרוד במחשבתו להקריבם ומחמת כך טעה).

ר"א טען שאם פסח שמותר לשוחטו לשמו, כששינה חייב, כ"ש שאר זבחים שאסורים לשמן שכששינה חייב. ואע"פ שפסח ששחטו שלא לשמו איירי בכונה (- עוקר) ובשאר זבחים איירי בטועה, לר"א אין חילוק ואם חייב בעוקר חייב אף בטועה.

סכין שנמצאת ביד מותר לשחוט בה מיד, דמסתמא אם היתה טמאה בעליה הטבילה ב"ג כדי שיהיה הערב שמש ובי"ד תהיה טהורה, וממילא היא בחזקת טהורה. אבל סכין שנמצאת ביד צריכה טבילה דשמא עדיין לא הטבילה כיון שאפשר להטבילה אח"כ.

קופיץ (-סכין גדול, ורובם עומדים לחיתוך בשר ושבירת עצמות ולא לשחיטה) שנמצא - לרבנן דינו כסכין כיון שהקופיץ ראוי לחגיגה לשבירת עצמות, ואף אם הפסח מרובה - שיש חבורה מועטת ויש לכל אחד הרבה בשר, מ"מ כיון שהבעלים חושב שאולי יתמנו אנשים נוספים על הפסח ויצטרכו להביא חגיגה, ממילא הוא מטביל את הקופיץ. (ואי נימא שלבן תימא יש איסור שבירת עצם בחגיגה אף ביד צריך טבילה). ואם נמצא הקופיץ קשור לסכין דין הקופיץ כדין הסכין. ואם חל י"ד להיות בשבת אף קופיץ שוחט בו מיד שאף שיתכן שהיה לבעלים סכין אחר לשחיטה והקופיץ שימש לשבירת עצמות, ובשבת אין שבירת עצמות, מ"מ כיון שהוא צריך לה ליו"ט שאחר השבת כבר הטבילה בערב שבת, דבשבת אינו יכול להטבילה. וכן אם מצאו בט"ו שוחט בו שלמים מיד דודאי הטבילה מאתמול.

ע: ואם מת הנשיא ביד דמצוה לכל ישראל להתעסק בו ולהטמא ויעשו הפסח בטומאה, אף בסכין אין תולים שהטבילו, שהרי היא עתיד ליטמא, ואם הנשיא מת ביד אף הקופיץ בחזקת טהרה שהרי ב"ג לא ידעו שהנשיא ימות, והטבילוהו.

ואם הנשיא היה גוסס ביד, סכין שיש בו ספק אחד אם ימות הנשיא ויעשו פסח בטומאה או אומרים שבעלי הטביל אותו מספק שמא לא ימות ויעשו הפסח בטהרה, אבל את הקופיץ שיש בו ספק נוסף שמא יהיה לו בקרבן פסח הרבה בשר ולא יצטרך לחגיגה או חוששים שלא הטבילו דלצורך חגיגת ט"ו יכול להטבילו ביד ועל כן צריך להטבילו.

שיטת יהודה בן דורתאי שחגיגה של י"ד דוחה את השבת, ופרש מן החכמים והלך לדרום רחוק מירושלים כדי שלא יעלה לירושלים ויתחייב בפסח וחגיגה דסבר שחגיגה היא חובה אפילו במרובה.

רב אומר שמקורו הוא מדכתיב "וזבחת פסח לד' אלוקיך צאן ובקר" וכיון שפסח בא רק מכבשים ועיזים בהכרח שבקר זה חגיגה והתורה קראה לזה פסח. ולרבנן לומדים מזה שמותר הפסח - הפריש שה ואבד ונתכפר באחר ונמצא, או שהפריש מעות לפסח והוזלו טלאים ונשארו לו מעות, יהא לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר והיינו שלמים. ומה שלרבנן אף קרבן ציבור - חגיגת ט"ו שהיא באה באסיפת הציבור וזמנה קבוע אינה דוחה שבת, המקור הוא מדכתיב "וחגותם אותו חג לד' שבעת ימים" ואיירי בסוכות שתשלומי חגיגת ט"ו היא כל שמונה, וכיון שימי החג הם שמונה כוונת הכתוב שחגיגה קריבה רק ז' ימים, והיינו ברוב השנים, אבל אם חל יו"ט ראשון של חג השבת קריבה רק ו' ימים כיון שגם שמיני עצרת חל בשבת.

ע"א. שלמים ששחטם ערב יו"ט אינו יוצא בהם ידי חובת שמחה, דכתיב "וזבחת ושמחת" בעינן זביחה בשעת שמחה. והא דתניא שחגיגת י"ד יוצא בה משום שמחה, איירי שעיקב ושחטה בט"ו, ומוכרחים לומר כך, שהרי ברייתא זו היא לבן תימא, ואם שחטה ביד נפסלה בלינה. והא דתני ההלל והשמחה בשלמים שמונה, אם חל יו"ט ראשון בשבת דאינו יכול לשחוט בערב כיון שאינו זמן שמחה, מקיים מצות שמחה בכסות נקיה ויין ישן, אבל אין לומר שמקיים מצות שמחה בשעירי

דאיירי באשטנו סמוך לוסתה שאין לו מצות עונה דבני ישראל מוזהרים לפרוש מנשותיהם עונה אחת סמוך לוסתן דכתיב "והדוה בנדתה", ואיירי במעוברת (אבל בסתמא יש מצות פריה ורביה, ואף באשתו מעוברת הרי חייב אדם לשמח את אשתו בדבר מצוה אפילו שלא בשעת עונתה (לפי מה שהוא חמר או טייל או תלמיד) אם רואה שהיא מתאוה לו), ויבמתו כיון שהוא בוש לשואלה אם היא סמוך לוסתה חשיב טריד במצוה.

הגמ' מנסה למצוא מקור לריו"ח שבטרוד בדבר מצוה פטור, מהא דאמר רבי יוסי **שהמוציא לולב ביו"ט ראשון של חג שחל בשבת** פטור, או מדברי רבי יהושע שפוטר השוחט שאר זבחים לשם פסח, או מדברי רבי יהושע בתינוקות, והגמ' דוחה דילמא התם פטור משום שזמנו בהול אבל באין זמנו בהול לא.

עוד מנסה הגמ' להביא ראיה לריו"ח ממי **שאכל תרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה** שהוא זר גמור דכתיב "לא יחלל זרעו" שמחללו מדין כהונה, ש(ר"א מוחייב קרן וחומש, ו)רבי יהושע פוטר כיון שטעה בדבר מצוה. והגמ' דוחה דשמא איירי בחמץ בערב פסח שזמנו בהול, או דשאני תרומה שאכילתה נקראת עבודה דכתיב "עבודת מתנה אתן את כהונתכם" מתנות כהונה שנתתי לכם הרי הם כעבודה, ועבודה כשרה בדיעבד לר' יהושע אף אם הכהן נמצא בן גרושה וחלוצה, דכתיב "ברך ד' חילו ופועל ידיו תרצה", (ות"ק פוסל).

עוד בדין שחיטה שאינה ראויה בשבת

לאחר שנתבאר מה הדין בטועה בדבר מצוה, בשחיטה או מילה בשבת ובאכילת קדשים ובביאת איסור ובהוצאה בשבת ובאכילת תרומה, חוזרת הגמ' לבאר דיני שחיטה בטעות של דבר שאסור לשוחטו בשבת.

ע"ג. שחט בשבת קרבן פסול כגון שלא לאוכליו (-) חולה (זקן) או שלא למנווייו או לערלים או לטמאים ונעלם ממנו שעכשיו שבת או שהוא חשב שהקרבן כשר חייב חטאת, דלא ניתנה שבת לידחות מפני שחיטה זו, ואם הוא כשר כגון ששחטו לאוכליו ושלא לאוכליו או למנווייו ושלא למנווייו או למולים ולערלים או לטמאים ולטהורים פטור, ואף שזה פשוט שאם שחט קרבן פסול חייב ובקרבן כשר פטור, המשנה שנתה דינים אלו אגב שלא לשמו שיש שם מחלוקת ר"א ורבי יהושע.

שחטו ונמצא בעל מום חייב, אבל שחטו ונמצא טריפה בסתר, או שנודע שמושכו הבעלים את ידם או שמתו או שנטמאו פטור, מפני ששחט ברשות והוא אנוס דלא היה עליו לבדוק זאת.

באיזה אופן השוחט חייב גם למ"ד מקלקל בחבורה פטור- למ"ד מקלקל בחבורה פטור דס"ל שהעושה חבורה לקלקל פטור, וחובל אינו חייב אלא בשוחט שזה תיקון או בחובל בבהמה והוא צריך את הדם להאכילו לכלבו, שחטו שלא לאוכליו חייב משום שהוא תיקן שאם עלו אימוריהם למזבח להקטיר לא ירדו. וכן בשחטו ונמצא בעל מום חייב אם המום הוא בדוקין שבעין, לר"ע שאם עלו לא ירדו הואיל ובעופות זה כשר לכתחילה, אבל בשאר מומין ירדו, מפני שלא היה פסולם בקודש. וכן בשחטו ונמצאת טריפה בסתר חייב אע"פ שאם עלתה תרד מפני שתיקן להוציאה מידי טומאת נבילה, והשוחט חטאת בשבת בחוץ לשם ע"ז דחייב ג' חטאות שבת ע"ז ושחטוי חוץ חייב אע"פ שתקרובת ע"ז מטמאה אפילו באהל מפני שתיקן להוציאה מידי אבר מן החי ונ"מ שאם אכלו בן נח אינו נהרג.

בהמה שנתבטלה ממנה סיבת הקרבן שלשמו הוקדשה, האם מותר להקריבה לשם קרבן אחר ללא עקירה-

אמר רב **אשם** שמתו בעליו או נתכפרו באחר, וכיון שחטאת ואשם אינם באים בנדבה אין לקרבן זה תקנה, וחטאת שמתו בעליה מתה, ובאשם ירעה עד שיפול בו מום שיוכל לפדותו ולהוציאו לחולין, וכל הרועין דמיהם נופלים לנדבה ומביאים מהם עולות לקיץ המזבח, הבשר לשם והעורות לכהנים, ואם ניתק לרעיה ולא המתין שיומם אלא שחטו סתם כשר לעולה לקיץ המזבח כיון שלזה הוא עומד.

הגמ' מבארת שרב סובר דלא בעי עקירה כיון שהוא עומד לכך, ובאמת אף בלא ניתק לרעיה כשר, אלא שגזרו לפסול כדי שלא יבואו לעשות כך בסתם אשם, וכרבי יהושע שאשם שמתו בעליו או נתכפרו ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו עולה לנדבה לעצמו (והוא סומך עליה ונסכיה קרבים משלו) אבל גופו אינו כשר לעולה אע"פ שמקריבו לעצמו, גזירה שמא יבוא להקריבה לעולה גם אם לא נתכפר, (ולר"א ימות דס"ל שאשם דינו כחטאת דכתיב "כחטאת כאשם", (וכן בשלא לשמו או שנכנס דמו לפנים), ולת"ק ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה לעולת ציבור, ואינו סומך עליה ונסכיה אינם קרבים משלו). ואחרי שהגמ' מוכיחה שבעי עקירה הגמ' מעמידה את רב כששחט לשם עולה ולא כששחט סתם, והגמ' דוחה עפ"י דברי ר' חייא בר גמדא דלהלן וחוזרת לאוקימתא הראשונה.

ע"ג: במתני' איתא **ששחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם** או שמתו או שנטמאו פטור מפני ששחט ברשות, ובברייתא קתני ע"ז וחובל ישרף מיד, ומבואר דבעי עקירה ועל כן פסח הוא ופסולו בגופו שנסחט שלא למנוייו, ולכן ישרף כמו בפיגול ונותר וטמא ויוצא, דאי לא בעי עקירה והוא נעשה שלמים, א"כ אין פסולו בגופו אלא משום ששחטו אחרי תמיד של בין הערבים ועבר על עשה ד"עליה השלם", והוא טעון עיבור צורה לינת לילה לעשותו נותר לפני השריפה כמו היכא דפסולו בדם ובבעלים שכיין שאין פסולו בגופו אין שורפים קדשים בבזיון. לרש"י הכונה לנשפך הדם או שמתו או נטמאו הבעלים אחרי זריקת הדם, שזה פסח כשר אלא שאין לו אוכלין, וע"י עיבור צורה נעשה פסולו בגופו.

ולרבי חייא בר גמדא מעמידים את המשנה בפ' תמיד נשחט בשהיו הבעלים טמאי מתים שנדחים לפסח שני, ודווקא בזה בעי עקירה אבל בעלמא לא בעי עקירה, וצ"ב למה לרב אצלנו הפסח ישרף מיד. ואין לומר שהפרישו את הקרבן לפני חצות והבעלים מתו אחר חצות, וכל הנראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה, והא דקיימא לן שמותר הפסח קרב שלמים איירי שאבד קודם חצות ונמצא אחרי שחיטת הפסח, שלא היה ראוי לשחיטת הפסח לעולם, שהרי רב עצמו סובר שבעלי חיים אינם נדחים ואין דיחוי אלא בדם או בבעלים. ואין לומר שהברייתא סוברת כר"א שהשוחט קרבן אחר לשם פסח פסול, וא"כ חשיב פסולו בגופו, שהרי לר"א טועה בדבר מצוה חייב ויתחייב חטאת ובמשנה הנ"ל איתא שפטור. וצ"ל שהברייתא כרבי יוסף בן חונאי דס"ל שקרבנות הנשחטים לשם פסח או חטאת פסולים וחשיב פסולו בגופו ולכן ישרף מיד, ובפטור דטעה בדבר מצוה ס"ל כר' יהושע.

שיטת רבי ישמעאל בנו של ריו"ח בן ברוקה שאם שחטו ונודע שמושכו הבעלים את ידם וכו' אם היה שהות ביום לברר אם משכו או נטמאו או מתו חייב דלאו טועה בדבר מצוה הוא אלא שוגג שהוא קרוב לפשיעה, ותעובר צורתו ויצא לבית השריפה, דס"ל שאפי' פיגול צריך עיבור צורה, ולא משום דלא בעי עקירה שהרי בנטמאו בעלים ודאי בעי עקירה, כמו שאומר רבי חייא בר גמדא הנ"ל.

כיצד צולין

דרך צלית הפסח

כתיב לגבי אכילת הפסח "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו". ולהלן יבואר איך צולים את הפסח על כרעיו ועל קרבו, באופן שיחשב כולו צלי ולא מבושל.

ע"ד. כיצד צולין את הפסח-

מביאים שפוד של עץ רימון. ולא של מתכת, כיון שבמתכת חם מקצתו חם כולו, והבשר נצלה ע"י

השפוד ואין זה צלי אש. ולר"י אפשר לצלות את הפסח אף בשפוד של מתכת ולא אמרין חם מקצתו חם כולו. ואין צולין עם שפוד של דקל תאנה אלון חרוב ושקמה, מפני שהם מוציאים מים והוי כמבושל, אבל של רימון אינו מוציא מים מפני שקשריו חלקים, ואי בעית אימא איירי בנטיעה בת שנתה שאין בה קשרים. וצריך שמקום החתך של השפוד יהיה בחוץ כדי שלא יצאו משם מים.

תוחבו לשפוד מתוך פיו עד בית נקובתו.

היכן מניחים את כרעיו ובני מעיו- לרבי יוסי הגלילי נותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו. ולר"ע אומר כמין ב"ישול הוא זה שמבשל בני מעיו בתוכו כמו בתוך הקדירה, אלא תולין כרעיו ובני מעיו מבחוץ בשפוד למעלה מפיו של הטלה.

איסור אכילת גדי מקולס בזמן הזה במקום שנהגו שלא לאכול אסור לאכול בלילי פסח בזמן הזה גדי שצלאו כולו כאחת דנראה כאוכל קדשים בחוץ, אבל אם נחתך ממנו אבר אע"פ שנצלה עמו אח"כ, או ששלק אבר אחד אע"פ שאותו אבר מחובר לגדי, מותר לאוכלו בליל פסח בזמן הזה.

כבולעו כך פולטו ודיני מליחת בשר

כיון שדם אסור באכילה, אסור לבשל בשר לאחר שחיטתו בלא למלוח את הבשר מתחילה ולהוציא את דמו. הגמרא כאן דנה בכמה אופנים שלא עשו מליחה, האם יש בזה איסור משום הדם, או שאין בזה חשש דם.

מולייתא- רבה מתיר לאכול מולייתא -בשר ממולא בין הבשר לעצמות בבשר שלא נמלח או שמלחו כמליחת צלי וצלאו, דכבולעו כך פולטו לחוץ והוא נשרף מהאש, ואפילו אם פי הבהמה למעלה מותר. ואביי אוסר אפילו אם פי הבהמה פתוח למטה, מפני שהבשר בולע מהדם. והלכה כרבה.

הגמ' מנסה להביא ראייה לרבה ממתני' דנותן כרעיו ובני מעיו לתוכו, ואביי דוחה ששם בית השחיטה פתוח לכיוון מטה ויוצא הדם דרך שם.

ע"ד: ומדדנתי לגבי לב שקורעו ומוציא את דמו, ואם לא קרעו קודם בישולו קורעו לאחר בישולו, אין ראייה, ד"ל דשאני לב שהוא חלק ואינו בולע אפילו בקדירה.

סמידא- אם הכינו עוף שלא נמלח עם עיסה (-) פשטיד"א), אם העיסה היא של סולת היא מתפוררת והדם יוצא ממנה ומותר לאכול ממנה אע"פ שיש בה צבע אדום שהדם ודאי יוצא ואודם זה ודאי לא דמות דם הוא. ובקמח נקי מותר לאכלו רק אם הרוטב מוהל הבשר שזב בלחם צלול. ובשאר קמחים מותר כל שאין הרוטב אדום.

אומצא בשר שהאדים, **ביעי** ביצי זכר (שהאדימו), ו**מיזרקי** ורידים גסים שבבית השחיטה, אם חתכם ומלחם מותר אפילו לבשלם, ואם הניחם על השפוד (במיזרקי דוקא אם בית השחיטה למטה) מותר לאוכלם כיון שהדם יוצא, ואם הניחם ע"ג גחלים- לרבינא אסור מפני שהם מתכווצים ודמם נבלע בהם, ולרב אחא מותר מפני שהדם נשאב, והלכתא לקולא כרב אחא, (בשאר מקומות שנחלקו רב אחא ורבינא רבינא לקולא והלכה כמותו מלבד כאן).

חלייה מוהל היוצא כשחותך אומצא, לישנא אחרינא שחולטים אותו בחומץ לאחר צלייתו ודמו נסחט לתוכו, לרב אחא אסור, אבל באומצא שאינו אדום מותר (וכן אמימר וי"א רב אשי נהגו להתיר), ולרבינא אף באינו אדום אסור, מפני שא"א שאין בה חוטין של דם.

חומץ שחלטו בו בשר אין מועיל לחלוט בו פעם שניה, ואע"פ שחומץ שהוא חלש מעיקרו מותר לחלוט בו, התם כיון שעדיין לא חלטו בו יש לו כח חליטה.

מה נחשב צלי אש

נאמר בפסח שצריך שהוא יהיה "צלי אש", ולעיל (ע"ד).
נתבאר כיצד צולים את הפסח, הגמ' כאן ממשיכה לבאר מה נחשב צלי אש. עוד מבארת הגמ' לגבי דינים נוספים שנאמר עליהם בתורה אש, האם גחלים נחשבים אש או לא.

ע"ה. צלית הפסח על האסכלא- אין צולין את

הפסח על האסכלא, ואם האסכלא מנוקבת מותר, ומעשה בר"ג שאמר לטבי עבדו צא וצלה לנו את הפסח על האסכלא מנוקבת.

תנור שהסיקו וגרפו - לגבי פסח לא חשיב צלי אש, דכתיב "צלי אש" ב' פעמים למעט אופן זה. ואם הסיק תנור בקליפי ערלה וגרפו, אף לרבי האוסר הפת (כ"ו:)) משום שיש שבח עצים בפת, אם גרפו מותר, לל"ק ילפינן מפסח, ולל"ב ערלה קל מפסח, דפסח הו"א דחשיב צלי אש כיון שחום התנור הוא מתולדת האש ואם מניחים בו בגד הוא נשרף ונעשה פחם ואש, אבל בערלה התורה הקפידה שלא להנות מעצים דאיסורא, וכבר אין עצים.

האם גחלים נחשבים צלי אש בפסח וכדומה-

בצלית הפסח - חתך את הפסח בשניים ושלשה מקומות ולא הבדיל את החלקים זה מזה, ונתנו ע"ג גחלים, לרבי מועיל דחשיב צלי אש.

בצרעת מכות אש- הנכוה ע"י גחלים או רמץ (-אפר רותח) או סיד רותח או גיפסים (-מין סיד) רותח או חמי האור, הרי זה בכלל צרעת מכות אש ולא בכלל שחין, (ואף ששחין ומכות אש שוים בטומאתם, נ"מ היכא שיש חצי גריס מכת מכוה מחמת אור וחצי גריס מכת שחין שהוא לקות חום אחר שאינו מחמת האור, אינם מצטרפים), דכתיב ב' פעמים "מכוה". לרב חסדא בא הפסוק לרבות גחלת של מתכת אבל של עץ פשיטא דחשיב אש, ולרבינא (ע"ה:)) מרבים ממכוה שאר הדברים הנ"ל אבל גחלת חשיב אש וא"צ רבוי.

בשריפת בת כהן- אע"ג דכתיב "באש תשרף" היו עושים פתילה מאבר ומתיכים אותה ושופכים לתוך פיה, דכתיב "**באש תשרף**" לרבות כל שריפות הבאות ע"י האש, אבל אבר מעיקרו שמוציאים אותו רותח מן הקרקע בלא תולדת אש לא מהני דנתמעט מ"באש". ואין שורפים אותה בחבילי זמורות ואפי' בהרבה חבילי זמורות כדי שתמות מהר, דילפינן מבני אהרן שנשרפה נשמתם וגופם קיים שנכנסו בחוטמיהן כמין ב' חוטי אש. ואין שורפים אותה בחמי האור שגם בזה הנשמה נשרפת והגוף קיים, דכתיב "ואהבת לרעך כמוך" ברור לו מיתה יפה.

פרים הנשרפים - כיון דכתיב "ושרף אותו על עצים באש" לא מהני סיד רותח וגפסיס רותח, (דכתיב באש לבסוף משא"כ בשריפת בת כהן), והא דכתיב שם אח"כ "על שפך הדשן ישרף" לא ילפינן שאר מיני שריפות, אלא לרבות אם אין שם דשן, ואם הצית האור ברובו.

ע"ה: כה"ג ביום הכיפורים - כתיב ביה "ולקח מלוא המחתה **גחלי אש**" ובברייתא איתא שיביא גחלים לוחשות (-בוערות), ולא יביא שלהבת, ולא יביא עוממות (-כבויות, מלשון ארזים לא עממווהו (-לא הכהו את מראיתו) בגן אלוקים"). לרב ששת אם היה כתוב רק גחלי היה יכול להביא בין עוממות בין לוחשות ששניהם נקראים גחלים, ואם היה כתוב אש היה מביא שלהבת דסתם אש אין הכונה לגחלים, קמ"ל שצריך להביא גחלים לוחשות. אך קשה מזה לרבי דס"ל שגחלים נקראים אש. ולכן מבאר אב"י שאם היה כתוב גחלי היה מביא דווקא עוממות, ואם היה כתוב אש היה מביא או לוחשות או שלהבת דלוחשות הם אש ולא גחלת, קמ"ל גחלי אש שיביא דווקא לוחשות. ורבה מקשה איך היה הו"א שיביא שלהבת בלא גחלת והיינו שימשח את המחתה בשמן ולהדליק בה אש, והרי אפילו לפני מלך בשר ודם אין עושים כך. ולכן מבאר רבא שאם היה כתוב גחלי היה

מביא עוממות, ואם היה כתוב אש היה מביא מחצה גחלת ומחצה שלהבת שיטול ממזבח החיצון אוד שהוצת האור ברובו, שעד שיכנס לפני ולפנים הוי כולה גחלת, דאש ממוש אין מביאים אפי' לפני מלך בשר ודם מפני שהיא מעלה עשן והמיעוט הוא על שעת לקיחה, להכי כתיב "ולקח... גחלי אש" שבשעת לקיחתם יהיו גחלת.

כמה אופנים שיש לדון אי חשיב צלי אש, ודיני בליעות בתערובות

נתבאר לעיל שפסח שנצלה מחום התנור וכדומה נאסר, ולהלן יבואר מה הדין בכמה אופנים שהפסח או שומן מהפסח התחמם מהתנור וכדומה, האם וכמה מהפסח נאסר, וכן יבוארו דיני בליעות איסור והתר וכדומה באופנים שונים (עילאה או תתאה דבר, מליח וכבוש כמבושל, ואי ריחא מילתא).

נגע הפסח בחרסו של תנור יקלוף את מקומו מפני שאותו מקום התבשל מחום התנור, והוי כתנור שגרפו שנתמעט לעיל מדכתיב צלי אש ב' פעמים.

נטף מרוטבו על החרס וחזר אליו שומן שהתחמם מהחרס ונבלע בפסח, יטול את מקומו -יטול חתיכה עבה מפני ששומן נבלע בעומק החתיכה.

נטף מרוטבו על הסולת יקמוץ את מקומו מפני שהרוטב התחמם מהסולת ואסור לאוכלו משום דהוי צלי מחמת דבר אחר, וצריך לשרוף את הקומץ כשאר קדשים פסולים.

ע"ו. דינו בליעות בתערובות - דבר חם שנפל לתוך דבר חם כגון בשר וחלב או איסור והתר, אסור, וצונן לתוך צונן צריך הדחה, ואם נפל חם לתוך צונן או צונן לתוך חם- **לרב עילאה גבר** (העליון מנצח) ואם העילאה חם הוא מחמם את התחתון ושניהם נעשים חמים והם בולעים אחד מהשני, ולכן אסור, ואם הוא קר מותר מפני שהעליון מצנן את התחתון ולא בלעי, **ולשמואל** (וכן מבואר בב' ברייתות ולכן אע"פ שהלכה כרב באיסורי בהא הילכתא כשמואל) **תתאה גבר**, וממילא אם התתאה חם אסור, ואם התתאה קר מותר, ומ"מ אסור כדי קליפה דכיון דחם הוא עד דמיקר ליה א"א דלא בלע פורתא.

וא"כ הכא בנטף מרוטבו על החרס וחזר אליו דאיתא במתני' שיטול את מקומו, או בנטף מרוטבו על הסולת דאיתא במתני' שיקמוץ את מקומו, לרב איירי אף בחרס או סולת צוננים, ואסור מפני שהרוטב מחמם את החרס או הסולת דעילאה גבר, והחרס או הסולת חוזרים ומחממים את הרוטב ואינו צלי אש. ולשמואל איירי בחרס וסולת רותחים, אבל אם היו קרים תתאה גבר והרוטב מתקרר ומותר ובאופן זה א"צ אפילו נטילה.

סכו בשמן של תרומה אם בני החבורה כהנים מותר באכילה, ואם הם ישראל אם הפסח חי ידיחנו דלא בלע, ואם הוא צלי דבלע, יקלוף את החיצון, לרב הטעם משום דעילאה (השמן) גבר, ולשמואל אע"ג דתתאה (הפסח) גבר שאני סיכה דמניחים רק משהו שמן.

סכו בשמן של מעשר שני אינו יכול ליטול דמים מבני חבורה, דאין מוכרים מעשר שני בירושלים אפילו בשביל לאוכלו שם בקדושה, דכתיב "וכי ירבה ממך הדרך וכו' ונתת בכסף".

מליח הרי הוא כרותח כשאינו נאכל מחמת מלחו - שמקדיח טעמו מחמת מלחו קצת ואינו ראוי לאוכלו ללא הדחה, ואין הכונה ששום אדם אינו יכול לאוכלו, ואף בצונן לתוך צונן אסור, וכן **כבוש** בחומץ הרי הוא כמבושל.

בשר צלי שנפל לתוך חלב קר צריך קליפה, ואם יש בו בקעים אסור כולו, וכן אם היה מתובל מפני שהתבלין מרככו והוא בולע.

אי ריחא מילתא

לאחר שנתבארו כמה דברים בדין תערובת איסור והתר מכח ביטול וכדומה, הגמרא דנה האם מאכל התר שנאפה בתנור אחד עם מאכל איסור, או בשר עם חלב וכדומה, או שנתנו פת חמה ע"ג חבית יין של תרומה, האם הדבר נאסר או לא.

ע"ו: האם שני דברים שנצלו בתנור אחד אוסרים

זה את זה - לרב בשר שחוטה שמן שצלאו יחד עם בשר נבילה כחושה בשני שפודים זה רחוק מזה אסור, דריחא מילתא היא, והריח מהשמן נכנס לכחוש ומפסמו וחוזר ומוציא ריח, וכ"ש שאם השחוטה כחושה והנבילה שמינה שהשחוטה נאסרת. וללוי ריחא לאו מילתא ומותר אפי' בבשר נבילה שמן שצלאו יחד עם בשר שחוטה כחושה. וכן התיר לוי גדי שנצלה יחד עם דבר אחר (-חזיר).

אין צולין ב' פסחים כאחד מפני התערובת שמא יאכל הפסח שלא למנוייו, והיינו שלא יתחלפו זה בזה, ואפי' גדי וטלה חוששים שיתחלפו, ומפני תערובת טעמים (ריחא) ללוי מותר ולרב אסור, ומ"מ אם נצלו בכעין ב' קדירות שפוד מכאן ושפוד מכאן ותל גדול של גחלים או אפר באמצע מותר, ועדיין אסור משום שמא יתחלפו זה בזה.

הרודה פת חמה ונתנה ע"פ חבית יין של תרומה ר"מ אוסר לזרים דריחא מילתא. ורבי יהודה מתיר- ללוי מפני שריחא לאו מילתא. ולרב אע"פ שריחא מילתא מותר, דאיירי בפת חמה ובחבית תחומה, או בפת צוננת וחבית פתוחה, אבל בפת חמה ובחבית פתוחה מודה ר"י שאסור. ורבי יוסי מתיר בשל חטים ואוסר בשל שעורים מפני שהשעורים שואבות את הריח, וגם הוא בהכרח סובר שריחא מילתא.

פת שנאפתה בתנור ביחד עם בשר אסור לאוכלה עם חלב.

דג שנאפה יחד עם בשר, לרבא מפרזיקיא אסור לאוכלו עם חלב דס"ל דריחא מילתא, ולמור בר רב אשי אסור אף עם מלח דקשיא לריחא ולדבר אחר צרעת.

אלו זבחים ומנחות באים או נאכלים בטומאה

נתבאר לעיל (ריש אלו דברים) שפסח ותמיד קרבים אפילו אם רוב הציבור טמאים, והפסח אף נאכל בטומאה. הגמרא להלן מבארת שגם שאר קרבנות ציבור שקבוע להם זמן קרבים בטומאה, אמנם הם אינם נאכלים בטומאה. אגב זה מבארת הגמ' כמה דברים לענין טומאה, האם טומאה הותרה בציבור או דחוויה, האם הציץ מרצה על טומאת חלקי זבחים ומנחות הנאכלים או רק על הדם והקומץ, האם הציץ מרצה כשאינו על מצח אהרן או לא, וכן יבואר האם זורקים את הדם כשאין הבשר ראוי ואוכלים בשר כשהדם אינו ראוי או לא (וכן בקומץ דמנחות), והגמ' מבארת את השיטות השונות בנדונים הנ"ל.

חמשה דברים באים בטומאה להוציא ציבור ידי חובתן **ואין נאכלים בטומאה**- העומר, שתי הלחם, לחם הפנים, זבחי שלמי ציבור וזה דוגמא לקרבנות שדמם נזרק על המזבח ובכללם שעירי הרגלים, ושעירי ראשי חדשים, (ומתני' תנא שעירי ראשי חדשים דקמ"ל דראש חודש איקרי מועד, כדכתיב "קרא עלי מועד לשבור בחורי" והיינו שבאותה שנה של שילוח המרגלים חודש תמוז היה מלא והארבעים יום כלו בט' באב ויום זה הוקבע להם ליום בכיה לדורות, ויום עיבור החודש נקרא מועד), אבל חגיגת ט"ו וה"ה לחגיגת עצרת וסוכות אף שהיא קרבן ציבור דאף שכל יחיד חייב בה היא באה באסיפת הציבור ברגל אינה באה בטומאה, שאף שיש לה זמן קבוע, מ"מ יש לה תשלומין כל שבעה דכתיב "חגותם אותו חג לד' שבעת ימים", כדמצינו שמהאי טעמא אינה דוחה שבת. ופסח שבא בטומאה נאכל בטומאה, דמתחילתו אינו בא אלא לאכילה.

ע"ז. הגמ' מביאה את המקורות להתיר הבאת הדברים הנ"ל בטומאה - בתמיד ופסח כתיב "במועדו" משמע שלא יעבור הזמן אפילו בשבת או בטומאה, בקרבנות ציבור כתיב "במועדיכם", עומר והקרב עמו, ב' הלחם והקרב עמו, ילפינן מ"וידבר משה את מועד ד' וכו' " קבע הכתוב מועד אחד לכולם. הגמ' מבארת דלא ילפינן מהדדי משום דתמיד חמור שהוא תדיר וכליל, ופסח חמור שענוש כרת, ובשניהם איכא צד חמור,

וקרבנות ציבור באים לכפר דעולה באה על עשה ולא תעשה הניק לעשה, ועומר ושתי הלחם באים להתיר את החדש זה במקדש וזה במדינה.

טומאה בציבור דחויה או הותרה, והאם הציץ מרצה כשאינו על מצח הכהן גדול, והאם הציץ מרצה על אכילות-
לר"ש הציץ מרצה כשאירעה טומאה בקרבנות אף כשאינו על מצח הכהן גדול, שהרי הוא מרצה ביום הכיפורים אף כשאינו על מצח הכה"ג (ב-שעת עבודת פנים שאינו נכנס בבגדי זהב משום שאין קטגור נעשה סגור), דלכו"ע טומאה דחוייה בציבור ומוותרת רק היכא שאין טהורים, וממילא צריך רצוי ציץ, אמנם רבי יהודה סובר שאין רא' מיוהכ"פ שהטומאה הותרה בציבור וא"צ רצוי ציץ אלא לקרבן יחיד, ומשו"ה ס"ל שאין הציץ מרצה אלא כשהוא על מצח הכה"ג. עוד מבואר בגמ' שלכו"ע (-לרבנן דסתם מתני') אין הציץ מרצה על אכילות טומאת בשר ושיירי מנחה הנאכלים, אלא רק על טומאת דם וקמצים, וכן איתא בברייתא בשם רבי יוסי, אמנם לר"א הציץ מרצה על אכילות.

האם זריקת דם ואכילת בשר תלוים זה בזה-

ע"ז: כתיב "ועשית עולותיך הבשר והדם". **לרבי יהושע** לומדים מזה שאם אין בשר (כגון שנטמא או שנפסל או שיצא חוץ לקלעים) אין דם נזרק, ואם אין דם אין בשר, ואף דכתיב "ודם זבחיך ישפך" הא כתיב בתריה "והבשר תאכל", ואיצטריך תרי קראי חד לעולה וחד לשלמים, וא"א ללמוד שלמים מעולה, דעולה היא כליל וזה חשוב ולכן מחמירים בזה, וא"א ללמוד עולה משלמים, דשלמים יש בהם ב' אכילות.

לרבי אליעזר זורקים את הדם לכתחילה אע"פ שאין בשר, דכתיב "ודם זבחיך ישפך", ויליף מ"הבשר והדם" שאף הבשר צריך זריקה, והיה לול אויר קטן בין כבש למזבח והמסדר את האברים עומד על הכבש וזורקם על מערכת העצים, ומ"הבשר תאכל" יליף שאין הבשר מותר באכילה עד שיוזק הדם (ורבי יהושע לומד זאת מק"ו, דאם אימורים שאינם מעעבים כשאין אימורים מעעבים אכילת בשר כשישנם, כ"ש דם שמעכב כשאין דם שהרי מתחילת הקדישים הם נאסרים והכפרה אינה אלא בדם וכהנים משלחן גבוה קזכו, וכיון שאין כפרה האיסור לא פוקע, שיעכב כשיש דם, ולר"א מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא, ולרבי יהושע אם ניתן לדרוש מהפסוק דבר אחר דורשים דבר אחר), ואין לומר שכל הפסוק נצרך ללימוד זה, דא"כ נכתוב קרא הפוך "והבשר תאכל ודם זבחיך ישפך", כמו לעיל "ועשית עולותיך הבשר והדם".

הגמ' דנה אם משנתנו שה' דברים באים בטומאה מתאימה לדעת רבי יהושע שאם אין בשר אין דם, דלכאורה כיון שהבשר טמא א"כ א"א לזרוק את הדם, דס"ל שאין הציץ מרצה על האכילות. ואין לומר דס"ל שהציץ מרצה על העולין (-אימורים הנקטרים על האישים), דהתינח זבחים, עומר ושתי הלחם שאינם עולים ע"ג המזבח דבעומר רק הקומץ עולה (והוא כמו זריקת הדם של זבחים), ובשתי הלחם הכל נאכל, איך יעשום בטומאה. ואין לומר שרק בזבחים סובר רבי יהושע שצריך שגם הבשר וגם הדם יהיו ראוים ולא במנחות, דבמשנה במנחות מבואר שמנחה שנטמאו או אבדו שייריה פסולה לרבי יהושע (וכשרה לרבי אליעזר), וכן מבואר בברייתא, וא"כ איך קרבים בטומאה. ועוד דרבי יהושע ס"ל שאין הציץ מרצה לא על העולין ולא על האכילות, כמבואר בשמו בברייתא שבכל הזבחים אם נטמא הבשר ולא החלב או החלב ולא הבשר זורקים את הדם, אבל אם נטמאו שניהם לא ואם הציץ מרצה על העולין דהיינו חלב או על האכילות דהיינו בשר למה לא זורקים את הדם. וכן א"א להעמיד את המשנה בדיעבד, וכמבואר בברייתא שרבי יהושע מכשיר בדיעבד, דמלשון המשנה משמע שה' דברים באים בטומאה לכתחילה, והמשנה במנחות הנ"ל משמע שפסולה אף בדיעבד.

ע"ת. הגמ' מבארת שמתני' כרבי יהושע, ולא איירי רבי יהושע שלכתחילה פסולה ואם זרק הורצה אלא ביחיד אבל בציבור לא דבזה באים אפילו לכתחילה, דטומאה הותרה בציבור.

הנ"מ בנדון אם הציץ מרצה על האכילות, לרבי יהושע אם יכול לזרוק את הדם, ולר"א דס"ל שזורקים את הדם אע"פ שאין בשר נ"מ שמחשבת פיגול בזריקה מפגלת אע"פ שאם יש פסול אחר בקרבן לא הוי פיגול לחייבו כרת, ולאפוקי מידי מעילה שאחר הזריקה שיש התר לכהנים אין מעילה, דהוי קקרבן טהור, שאף שאסור לאוכלו בטומאה, לשאר דברים הוי קקרבן טהור.

לרבי יוסי הסובר שאין הציץ מרצה על האכילות מתני' דלא כדבריו, דלדבריו אין החמשה דברים דמתני' באים בטומאה, ואף אי סבר כר"א "דם אע"פ שאין בשר", ובעומר איכא קומץ שצריך רצוי ציץ, ובלחם הפנים איכא בזיכים של לבונה, דכתיב ביה "והיתה ללחם לאזכרה", והם מתירים את הלחם כמו קומץ במנחה דכתיב ביה "והקטיר הכהן את אזכרתה", מ"מ שתי הלחם אין בהם דבר קרב ע"ג המזבח ואין כאן ריצוי ציץ, ואין לומר שכוונת מתני' לשתי הלחם הבאים עם הכבשים ששחיטתם מקדשת את הלחם וזריקת דמם מתרת אותם, ועל זה בעי רצוי ציץ, ולא על שתי הלחם שבאים כשאין כבשים, דא"כ זה בכלל מש"כ במשנתינו זבחי שלמי ציבור ואין ה' דברים אלא ד'. וליכא למימר דסבר טומאה הותרה בציבור ולכן א"צ רצוי ציץ, דתנן בכהן השורף את הפרה וכה"ג ביוה"כ הטעונים פרישה ז' ימים שהיו מזזים עליו מכל החטאות (-אפרי הפרות, דאפר פרה של משה לא כלה) בשלישי ובשביעי (ולר"מ היו מזזים עליו בכל יום בג' הימים הראשונים מזזים בכל יום שמא הוא יום ג' לטומאתו, ובד' ימים אח"כ שמא הוא יום ז' לטומאתו, וזה חשב בעלמא ומעלה מיוחדת), ואם טומאה הותרה בציבור א"צ הזאה כלל שהרי קרבן יוה"כ הוא קרבן ציבור.

אמר רבי יוסי רואה אני את דברי ר"א במנחות וזבחים (שזורקים את הדם אע"פ שאין בשר, ומקטירים את הקומץ אע"פ שאין שיריים), ואת דברי רבי יהושע בזבחים ומנחות (שאם אין בשר אין דם ואם אין דם אין בשר, ואם אין שיריים אין קומץ ואם אין קומץ אין שיריים). הגמ' דנה בבאור כוונת רבי יוסי היכי מזכה שטרא לבי תרי, ומבארת למסקנה שרבי יוסי רואה את דברי ר"א בדיעבד, ואת דברי רבי יהושע לכתחילה, ואע"פ שבדיעבד אפי' רבי יהושע מודה, מ"מ לא הודה אלא בנטמא אבל באבוד ושרוף לא, ורבי יוסי סובר כר"א בדיעבד אף באבוד ושרוף. ואין לומר שרבי יוסי רואה את דברי ר"א בקרבנות ציבור, שהרי רבי יוסי סובר שטומאה דחויה בציבור, ועוד דבציבור גם רבי יהושע מודה שאפשר לזרוק את הדם אף אם נטמא הבשר.

ע"ח: **האם כשנטמא הבשר או החלב זורקים את הדם-**
נטמא החלב והבשר קיים זורק את הדם בכל הקרבנות ואפילו בפסח, אבל אם נטמא הבשר והחלב קיים, בשאר קרבנות (חוץ מפסח) זורק את הדם אפילו לרבי יהושע (לעיל ע"ז) כיון שהזריקה מתירה להקריב את האימורים למזבח. הגמ' (ע"ט). מבארת שמתני' כרבי יהושע דס"ל שכל הזבחים שבתורה (מלבד פסח ונזיר) אם נשתייר אפי' כזית בשר או כזית חלב זורק את הדם, דאף חלב טהור מתיר לזרוק את הדם, דכתיב "והקטיר החלב לריח ניחוח לד' " חלב אע"פ שאין בשר, ואפילו אם יותרת הכבד ושתי הכליות טהורים זורק את הדם, דכתיב "לריח ניחוח" כל שאתה מעלה לריח ניחוח, ואם נשתייר חצי זית בשר וחצי זית חלב אינו זורק את הדם דאכילת אדם ומזבח אינם מצטרפים, מלבד בעולה מפני שכולה כליל, ומה שנשתיירה מנחת הנסכים הבאה עם הזבח לא חשיב שזיר, ואינו זורק את הדם, דהא כתיב "והקטיר החלב".

דין פסח שנטמא הבשר-
במתני' מבואר שפסח שנטמא הבשר והחלב קיים אינו זורק את הדם אפילו

לרבי אליעזר (ע"ז) כיון שהפסח עיקרו לאכילה הוא בא. לרב התנא דמתני' ס"ל שאם זרק הורצה, ולל"ק היינו משום שסובר כרבי נתן שאכילת פסחים אינה מעכבת ופטור מלעשות פסח שני, (דתני שאם נטמא הבשר אין זורק את הדם, ולא תני פסול), והא דכתיב "איש לפי אכלו" היינו דבעינן גברא הראוי לאכילה, אבל לרבנן דס"ל שאכילת הפסח מעכבת, (דכתיב "במכסת" ללמד שאין הפסח נשחט אלא למנוויו, ושנה עליו הכתוב לעכב דכתיב "איש לפי אכלו תכוסו", והוקשו אוכלים למנויים), פסח שנטמא הבשר אם זרק לא הורצה. וללישאנא בתרא רב סובר כרבי יהושע דס"ל שאכילת הפסח אינה מעכבת כדמצינו שבפסח ונזיר שתחילתם לאכילה (בנזיר מניחים את שער הנזיר תחת הדוד שהשלמים מתבשלים בו, וכן צריך להניף זרוע בשלה, וצריך שיהיה הבשר טהור בשעת זריקה כדי שיהיה ראוי למצוה האמורה בו), אם הבשר נטמא והחלב קיים אינו זורק את הדם ואם זרק הורצה, (ואם נטמא רק החלב זורק את הדם לכתחילה, ואם נטמאו הבעלים במת אף בדיעבד לא הורצה דבעינן גברא הראוי לאכילת הפסח, ובנזיר סותר את נזירותו, ובשאר זבחים אם נטמא רק הבשר או רק החלב זורק את הדם).

שיטת רבי נתן **שאכילת פסחים לא מעכבת** אפי' בנטמא הבשר (שבזה מיירי רב), מבוארת ממה שאמר רבי נתן שאם נמנו על הפסח חבורה אחת וחזרו ונמנו עליו חבורה אחרת, אלו ואלו פטורים מלעשות פסח שני, וביאר רבי נתן שהטעם הוא מפני שכבר נזרק הדם, והיינו מפני שאכילת הבשר אינה מעכבת. ורבנן ס"ל שראשונים שיש להם כזית אוכלים ופטורים מלעשות פסח שני, ואחרונים חייבים בפסח שני, דס"ל אכילת פסחים מעכבת.

אמנם ממה שאמר רבי נתן שכל ישראל יכולים לצאת יד"ח בפסח אחד אע"פ שאין בו כזית לכל אחד, דכתיב "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים", אין ראייה שהאכילה אינה מעכבת, די"ל שדווקא שם יוצאים יד"ח כיון שאם האחרים ימשכו את ידיהם יהיה לו כזית, משא"כ כשנטמא הבשר שלעולם לא יהיה ראוי לאכילה.

הגמ' דנה בכמה ברייתות אם נאמרו בשיטת רבי נתן או בשיטת רבנן.

שחטו לאוכליו וזרק דמו שלא לאוכליו כשר אף לרבנן, דאין מחשבת אוכלין פוסלת בזריקה, דהא דכתיב "איש לפי אכלו" היינו בשחיטה.

היה חולה בשעת שחיטה ובריא בשעת זריקה או איפכא אין שוחטים וזורקים עליו אף לרבי נתן, דבעינן גברא דחזי לאכילה, דהא דכתיב "איש לפי אכלו" אגברא כתיב.

שחטו בטהרה ונטמאו הבעלים יורק הדם בטהרה-
כהנים וכלי שרת טהורים והבשר לא יאכל. לרבי אלעזר ברייתא זו היא רק לרבי נתן דאמר אכילה לא מעכבא ולא בעי ר' נתן גברא דחזו לאכילה והברייתא דחולה מוקי ר' אלעזר כרבנן, ולרבי יוחנן הברייתא היא גם לרבנן, ואיירי כשרוב הציבור נטמאו בין שחיטה לזריקה, כגון שמת הנשיא, שהפסח נעשה בטומאה, והבשר לא נאכל שמא לשנה הבאה יטמאו הציבור אחרי הזריקה ויחשבו שגם אם היו טהורים בשעת שחיטה וזריקה אוכלים, ולא ידעו שדווקא כאשר בשעת זריקה היו טמאים הבשר נאכל, דהוי פסח הבא בטומאה.

דיני פסח הבא בטומאה

כתיב "איש איש כי יהיה טמא לנפש וכו' ועשה פסח לד', בחודש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותו". ודרשו חז"ל מדכתיב "איש" שרק איש שהוא טמא נדחה לפסח שני, אבל ציבור שנטמאו מקריבים ואוכלים את הפסח בטומאה. ולהלן יבואר מה נחשב טומאת ציבור לענין זה.

ע"ט. **מתי מקריבים פסח בטומאה-**
אם נטמאו רוב ישראל, או שנטמאו רק הכהנים שאז ממילא כל הבשר נטמא, או שנטמאו רק הכלי שרת, יעשו כולם (-אף הטהורים) את הפסח בטומאה (ואין הטהורים צריכים להזהר בשמירת טהרה. רש"י ע"ט: ד"ה כלהו), שאין קרבן ציבור הבא

בטומאה חלוק, אבל אם נטמא מיעוט הקהל, הטהורים עושים את הראשון והטמאים את השני.

הקרבת הפסח כשנטמא הסכין - נטמא הסכין מטמא מת, ייעשה הפסח בטומאה, דחרב הרי הוא אב הטומאה לטמא אדם כחלל, דכתיב "בחלל חרב", וא"כ הנוגע בכלי שרת נעשה טמא מת. ואם נטמא הסכין משרץ, שאין הסכין מטמא את האדם אלא רק את הבשר, לרב חסדא אין הפסח נאכל למי שהוא טמא בעצמו, דטומאת בשר בלאו וטומאת הגוף בכרת, וטומאה דחוויה בציבור ולכן צריך לחזר לעשותו בטהרה או בטומאה קלה יותר. ולרבא הפסח נאכל אף לטמאים בעצמם, דכתיב "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף, והבשר כל טהור יאכל בשר" ללמד שאם מותר לאכול פסח שנגע בכל טמא, מותר אף לטמא לאוכלו.

ע"ט: היו ישראל מחצה טהורים ומחצה טמאים - לרב מחצה כרוב, והטמאים עושים לעצמם והטהורים עושים לעצמם. ולרב כהנא אין מחצה כרוב, ואין הטמאים עושים את הראשון כיון שאינם רוב, לל"ק יעשו הטמאים את השני, ולל"ב אינם עושים לא את הראשון כיון שאינם רוב, ולא את השני כיון שאינם מיעוט, ותניא כוותיה דרב, וכן תניא כוותיה דרב כהנא כשתי הלישנות.

ובברייתא שמבואר כרב יש מחלוקת **היכא שיש אחד טמא יותר מהטהורים**, שלת"ק יעשו כולם בטומאה, ולרבי אלעזר בן מתיא אין היחיד מכריע את הציבור לטומאה, דכתיב "לא תוכל לזבוח את הפסח **באחד** שעריך" בשביל יחיד אין משנים את דין הזביחה.

האם מצרפים את הנשים לחשבון רוב טמאים - היכא שמיעוט האנשים טמאים, ואם מצרפים את הנשים יש מחצה טמאים, אם נשים בפסח רשות נדחים לפסח שני, והיכא שיש מחצה טמאים וע"י הנשים יש רוב טמאים, לרב אם נשים בפסח ראשון חובה ובשני רשות, אין הטמאים עושים בראשון כיון שהם מיעוט, ובשני אינם עושים מפני שבלא הנשים אין רוב טמאים לידחות לשני, ולרב כהנא גם מחצה עושים בשני, ולדבריו היכא שיחד עם הנשים יש מחצה טמאים אם נשים בראשון חובה ובשני רשות, אין עושים בראשון מפני שמחצה טמאים, ובשני אין עושים שבלי הנשים אין רוב טמאים.

פ. מה הדין כשרק שבת אחד טמא - לר"ש אם שבת אחד טמא, אותו שבת עושה לעצמו בטומאה והשאר עושים בטהרה, דשבת אחד איקרי קהל (דכתיב "גוי וקהל גוים יהיה ממך" וכבר נולדו כל השבטים חוץ מבנימין), וקהל הוא חשוב ואינו נדחה לשני. ולר"י יעשו כולם בטומאה ואף הטהורים אם ירצו, דשבת אחד איקרי קהל ואין קרבן ציבור חלוק.

מתי במחצה טהורים מטמאים אחד בשרץ - איתמר היו מחצה טהורים ומחצה טמאים (וה"ה לרבי אלעזר בן מתיא היכא שיש אחד טמא יותר מהטהורים), אמר רב מטמאים אחד מהם בשרץ וכולם עושים בטומאה. הגמ' מעמידה דין זה למ"ד שבמחצה ומחצה עושין הטהורים לעצמם והטמאים לעצמם, וכו"י הסובר שאין קרבן ציבור חלוק, ואין עושים חלק את הראשון בטהרה משום שזה גנאי שאלו נזהרים מאלו.

לעולא כיון ששוחטין וזורקין על טמא שרץ כיון שבערב הוא ראוי לאכילת הפסח אין הוא מכריע את הציבור לטומאה, אלא ישלחו אחד לדרך רחוקה, ואין מטמאים במת מפני שמפסיד קרבן חגיגה של ט"ו, ואינו יכול להקריב בשביעי של פסח שהוא שמיני שלו, דקסבר עולא דכולהו תשלומי ראשון נינהו וממילא מי שאינו ראוי בראשון אין לו תשלומין, וממילא היכא דלא חזי בראשון אינו מקריב בשאר הימים, אבל פסח אינו מפסיד שהרי יכול לעשות פסח שני. ורב נחמן טען שאין מי שישמע לנו לעקור ביתו ויהיה בדרך רחוקה.

מה הדין כשחלק מישראל טמאים טומאת זב -

היו רובם זבים ומיעוטא טמאי מתים ורוב זבים אין עושים בראשון, לרב הטמאים אינם מקריבים פסח כלל, פסח ראשון לא מפני שהם מיעוט, ופסח שני לא מפני שאין מקריבים בשני אלא כשהציבור הקריבו בראשון. ושמואל טען שהרי כתוב "ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו", וענה לו רב שהרי כשכולם זבים בלאו הכי א"א לקיים פסוק זה, ובהכרח דהיכא דלא אפשר הפסוק לא מתקיים.

היו רובם טמאי מתים ומיעוטם זבים - לרב הונא אין הזבים מקריבים פסח שני, ולרב אדא בר אהבה מקריבים בשני, ונחלקו אם יש תשלומין לפסח הבא בטומאה, ואין הכרח שנחלקו אם טומאה הותרה בציבור והוי כאילו נעשה הפסח בטהרה או שטומאה דחוויה בציבור, די"ל שלכו"ע טומאה דחוויה בציבור, ונחלקו אם פסח שנעשה בטומאה דוחה את מי שלא הקריב לפסח שני.

פ: היו ישראל שליש טמאי מתים ושליש זבים ושליש טהורים - הטמאים אינם עושים פסח כלל, בראשון לא מפני שהזבים מצטרפים לטהורים והטמאים מיעוט, ובשני לא מפני שהזבים מצטרפים לטמאים והוו רוב. אמנם לשמואל שאם רובם זבים ומיעוטם טמאי מתים המיעוט עושה את הראשון, ה"ה הכא. תוד"ה בראשון.

רצוי ציץ ודיני טומאת התהום

קרבנות שהוקרבו בטומאה הציץ גורם שהם יעלו לרצון וא"צ להביא אחרים, דכתיב "והיה על מצח אהרן, ונשא אהרן את עוון הקדשים וכו' ". עוד מצינו שמי שנטמא במת שהיה טמון במקום שאף אדם בעולם לא ידע עליו, ולאחר שנטמא נמצא שם מת (טומאת התהום), אין טומאה זו גורמת לנזיר אחרי שהביא קרבנותיו לסתור ספירתו, או בפסח לפסול את ההקרבה למפרע. ולהלן יבואר על איזה מקרים של טומאה הציץ מרצה, ומתי נאמרה ההלכה של טומאת התהום, בפסח ובנזיר ובשאר קרבנות.

על טומאת מי הציץ מרצה - הציץ מרצה אם נטמא הדם או הבשר או החלב, בין בשוגג בין במזיד (יבואר להלן) בין באונס בין ברצון, בין ביחיד בין בציבור, ופסור מפסח שני, ובנזיר תגלחתו כשרה ומותר לשתות יין ולהטמא למתים, אבל אם נטמאו הבעלים אין הציץ מרצה בין בפסח וחייב לעשות פסח שני, כיון שבשעת זריקה אין הבעלים ראוי לפסח, ובין בנזיר דכתיב ביה "וכי ימות מת וכו' והימים הראשונים יפלו" שאם נטמא קודם הבאת קרבנותיו סותר נזירותו.

האם הציץ מרצה על טומאה שנודעה לפני זריקת הדם - פסח שנזרק דמו ואח"כ נודע שהוא טמא (-הפסח או הדם), הציץ מרצה ופסור מפסח שני, ואם נודע שהוא טמא ואח"כ נזרק הדם, לרבינא אין הציץ מרצה, והא דקתני בין בשוגג בין במזיד הורצה היינו אף שנטמא הקרבן במזיד. ולרבי שילא הציץ מרצה אף בנודע ואח"כ נזרק אפילו במזיד, אבל אם נטמא הקרבן במזיד אין הציץ מרצה. ואם הבעלים נטמא, אפילו אם זה נודע אחרי זריקת הדם אין הציץ מרצה.

נטמאו הבעלים בטומאת התהום והיינו טומאה שאינה ידועה, כגון שאמרו לו שהיה קבר עימו בבית או תחת האבן שישב עליה, וכבר עשה את הפסח או בנזיר שהביא קרבנותיו, הציץ מרצה דהלכה למשה מסיני שהותרה להם טומאת התהום, אבל אם נודעה הטומאה לפני שעשה פסחו או שהביא קרבנותיו, או שנודע שהיה בבית מת ולא טומאת התהום, צריך לעשות פסח שני, ונזיר צריך להביא קרבן טומאה אשם ושתי תורים ולמנות נזירותו מתחילה. ורמי בר חמא מסתפק אם **נטמא הכהן בטומאת התהום** אם גם בזה נאמרה ההלכה למשה מסיני שהציץ מרצה, והגמ' מנסה לפשוט את הספק, ודוחה את הראיות.

לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד - לא בא למעט נזיר שנטמא, שהרי בנזיר בלאו הכי רק טומאת מת סותרת הנזירות, דכתיב "וכי ימות מת עליו וכו' " פתע זה שוגג פתאום זה מזיד. ובפסח אם שוחטין וזורקים

על טמא שרץ א"צ רצוי ציץ. ולמ"ד אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ בא למעט טומאת התהום בשרץ, או היכא שהכהן המקריב נטמא בשרץ, לפי הצד (לעיל) שהציץ מרצה על טומאת הכהן.

פ"א. שיטת רבי יוסי בטומאת זיבה למפרע - אין לפרש דהא דתני לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד בא למעט טומאת התהום דזיבה, שהיא שבעת ימים, ואין שוחטים וזורקים על טמא זיבה, וזב בשביעי שלו אם ראה באותו היום שהוא סותר כל הימים שמנה ולגבי זריקה הוי כטומאת התהום אם יטמא אח"כ, שהרי מזה שלרבי יוסי זב שראה ב' ראיות שספר ונטמא בשביעי סותר את מנינו דכתיב "וספר לו שבעת ימים" ואין כאן שבעת ימים, ונקט משכב ומושב לרבותא שזב חלוק בזה מושאר טמאים שאינם מטמאים אדם, (אבל ראה ג' ראיות בכל מקרה אינו יכול לאכול קדשים עד שיביא קרבנותיו בבוקר היום השמיני, ואם ראה בשמיני זה ודאי טומאה חדשה כיון שיצא מזיבה ראשונה לשעה שהיא ראויה לקרבן, ואינו מטמא משכב ומושב למפרע), וכן בשומרת יום כנגד יום בשני שלה שיש ספק אם תראה היום ומחר והיא תהיה זבה גמורה, או שלא תראה והיא טהורה בערב, ואם שחטו עליהם וחזרו ונטמאו פטורים מפסח שני, דינים אלו אינם משום רצוי ציץ, אלא משום שמדאורייתא אינם טמאים אלא מכאן ולהבא דמקצת היום ככולו, וא"כ בזריקה ובשחיטה הם טהורים, ומה שהם מטמאים משכב ומושב למפרע אינו אלא מדרבנן.

האופן שלרבי יוסי נעשית זבה גמורה הוא אם שפעה ג' ימים ברציפות, שלא התחילה למנות כלל, או שראתה ב' ימים כל בין השמשות שכיון שתחילת כל יום בטומאה אין כאן ספירה כלל, ובשני בין השמשות יש ראיה של ג' ימים רצופים. ולרבנן אם ראתה התברר למפרע שהיא טמאה, וחייבת בפסח שני. ומבואר כאן שלמ"ד מקצת היום ככולו די בספירת תחילת הלילה.

טומאת התהום בתמיד - את"ל שבפסח הציץ מרצה על טומאת התהום של הכהן השוחט, לומדים גז"ש במועדו במועדו מפסח ומרצה על הכהן השוחט את התמיד, ונ"מ שלמ"ד טומאה דחוויה בציבור, ולמ"ד שהציץ מרצה על טומאת התהום אפילו בנודע לפני זריקה, א"צ לחזר אחר כהן טהור. אבל מק"ו א"א ללמוד (ובתמיד יותר מסתבר שהציץ מרצה, שהרי בתמיד הותרה אפילו טומאה ידועה היכא שאין טהורים), דאין דנים ק"ו מהלכה, דמהאי טעמא אמר רבי אליעזר לר"ע שא"א ללמוד שנזיר מגלח על רביעית דם בק"ו מעצם כשעורה שאם עצם כשעורה שאינה מטמאה באהל הנזיר מגלח על מגעה ועל משאה, כ"ש רביעית דם שטממאה באהל שהנזיר יגלח על מגעה ועל משאה.

פ"א: טומאת התהום היא הלכה למשה מסיני. ומה שרבי אלעזר למד טומאת התהום בנזיר מ"וכי ימות מת עליו" דאיירי בטומאה הידועה לו, ורבי יוחנן למד טומאת התהום בפסח מ" טמא לנפש או בדרך רחוקה **לכס** דאיירי בטומאה הגלויה לכס, ולר"ל לומדים דבעינן טומאה גלויה כמו שדרך היא גלויה, אינו אלא אסמכתא בעלמא.

אי זהו טומאת התהום כל שלא הכיר בה אדם בסוף העולם. היה טמון בעפר או צרורות זוהי טומאת התהום דשמא נפלו עליו ולא ידע מזה אף אדם בעולם, אבל במים או באפילה או בנקיקי הסלעים אין זו טומאת התהום מפני שהמציץ יכול לראותו.

הציץ מרצה בטומאת התהום אף בנודעה הטומאה קודם הזריקה אבל לא בנודעה קודם השחיטה.

המוצא מת מושכב לרחבו של דרך וא"א שלא נגע או הסית או האהיל, לאכילת תרומה טמא דלא הותרה בתרומה טומאת התהום, לנזיר ולעושה פסח טהור וזורקים את הדם אע"פ שזו טומאת ודאי, כיון שבשעה שעבר אף אחד לא ידע ממנה, וגם הוא לא ידע עד שנשחטו קרבנותיו, ואם יש לו מקום לעבור אף לתרומה טהור דאין כאן אפילו טומאת התהום, וספק טומאה ברה"ר טהור, וכן אם מצאו משובר ומפורק טהור שמא בין הפרקים עבר, ובקבר אפי' משובר

ומפורק טמא מפני שהקבר מצרפו (ומטמא אף במקום שהקבר ריק דכתיב "או בקבר"), ובטעון משאוי שבהכרח הוא נד מצד לצד או רכוב, אפי' משובר ומפורק טמא, דאי אפשר שלא יגע או יאהיל, ובטומאה ידועה אף נזיר ועושה פסח טמא.

שריפת קדשים הטעונים שריפה

קדשים שיש פסול בגופם, כגון פיגול נותר יוצא וטמא, או שנשפך הדם, או שהבעלים נטמאו או מתו, טעונים שריפה. ולהלן יבואר היכן שורפים קדשים אלו (פ"ב.), ומנלן שהם טעונים שריפה, ומתי צריך עיבור צורה לפני השריפה (פ"ב:), והאם צריכים לשרוף את העצמות והגידים ואיסור שבירת עצמות בפסח (פ"ג), ומתי שורפים את הנותר ומנלן. ועוד מדיני השריפה.

נטמא הפסח שלם או רובו צריך לשורפו לפני הבירה (-כל המקדש קרוי בירה) מעצי המערכה, כדי לביישו, ואם נטמא מיעוטו וכן הנותר של פסח טהור, שורפין אותו בחצרותיהן או בגגותיהם מעצי עצמם, והצייקנים (-קמזנים צרי עין) היו שורפין אותו אף בנטמא מיעוטו ובנותר לפני הבירה בשביל ליהנות מעצי המערכה.

פ"ב. הא דתנן **שמי שיצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קודש** שהוא נפסל ביוצא, אם עבר צופים שורפו במקומו ולא הטריחוהו לחזור כיון שנתרחק הרבה (אע"פ שלומדים מדכתיב "בקודש באש תִּשְׂרֹף" שבמקום אכילת קדשים שם מקום שריפתם), ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה אע"פ שהבשר הוא מיעוט. לרב חמא בר עוקבא איירי באכסנאי שאין לו עצים. ולרב פפא גם הדין הראשון מדבר באכסנאי, וביוצא מירושלים איירי בהחזיק בדרך שלא הטריחוהו לחזר אחרי עצים. ולרב זביד אכסנאי שורף לפני הבירה מעצי המערכה אע"פ שלא החזיק בדרך כשיטת רב חמא.

וכתבו רש"י ותוס' (ד"ה נטמא) שמה שמותר באופנים הנ"ל להנות מעצי הקדש, היינו משום שלב ביי"ד מתנה להתיר להם, בנטמא כולו או רובו כדי לביישו, ובצייקנים משום שמתוך צייקנותם היו נמנעים מלשורפו, וכן אכסנאי עשאוהו כצייקנים, אבל לאדם אחר אסור.

אין שורפין בחצרותיהם מעצי המערכה, שמא ישארו עצים ויבואו לידי תקלה להנות מהם הנאה אחרת. ולא לפני הבירה מעצי עצמם, לרב יוסף שלא לבייש את מי שאין לו, ולרבא מפני החשד כשיחזירו המותר לביתם, ונ"מ אם יכול להביא קנים וחריות שאינם ראוים למערכה מפני שהם נשרפים מהר.

וכמו כן נחלקו למה היו **מעמידים את הטמאים על שער המזרח** ששם כולם נכנסים להר הבית, לרב יוסף כדי לביישם שלא נזהרו מלהטמא כדי שיוכלו לעבוד מחר, ולרבא מפני החשד שיחשבו שלא באו לעבודה מפני שהם עסוקים במלאכתם, ולא בגלל טומאה. ונ"מ בכהנים מפונקים שכולם יודעים שהם בטלים ממלאכה, או בעוסקים באומנות קלה ששכרה מועט, שבשניהם חשד ליכא ובושת איכא.

פ"ב: מקור דין שריפת קדשים שנפסלו-

קרבן שנפסל טעון שריפה, ודין זה הוא הלכה למשה מסיני.

בהו"א הגמ' רצתה ללמוד דין זה מדכתיב לענין טומאה "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף", וגלי רחמנא בקדשים קלים וה"ה בקדשי קדשים, אמנם א"א ללמוד מטומאה שאר פסולים דשאני טומאה שהיא פוסלת אף בתרומה ומעשר.

וממה שאמר משה על שעיר ראש חודש ששרפוהו אהרן ובניו "הן לא הובא דמה אל הקודש פנימה" והיינו שלא נכנס דמה לפני ולפנים, ולא יצא לחוץ ד"פנימה" הוא קרא יתירה, ודורשים שהחטאת היתה פנימה ולא יצאה לחוץ, דא"א ללמוד מזה קדשים קלים, וכן אין מקור לשריפת קדשים שדמם לן (דמדכתיב "ביום הקריבו את זבחו" לומדים שדם נפסל בשקיעת החמה), או נשפך (שא"א לזרוק ולהתיר

את הבשר), או יצא חוץ לקלעים, אלא התם מעשה שהיה כך היה.

וכן אין ללמוד שריפת קדשים מדכתיב "בקודש באש תִּשְׂרֹף" והיינו בחטאת, ושאר קדשים התרבו מתיבת "וכל", שהרי א"א ללמוד מזה קדשים קלים.

אלא שריפת קדשים זה הלכה למשה מסיני וכן"ל, ומדכתיב "בקודש באש תִּשְׂרֹף" לומדים ששריפת החטאת בקודש, ומ"וכל" מרבים שאר פסולי קדשי קדשים שבכשרותם אסור להוציאם מהעזרה דכתיב "בחצר אהל מועד", ואימורי קדשים קלים שנפסלו שבכשרותם אסור להוציאם כיון שהם טעונים הקטרה ואם נפסלו שם שריפתם, (אבל בשר קדשים קלים שריפתו בכל העיר שזה מקום אכילתו), ומדכתיב "והבשר וכו' באש ישרף" לומדים שגם בפסול טומאה דינם בשריפה, ולא אומרים שכיון שנעשה בה עובדין דחול שלא נזהרו ונטמאה ונתחללה מקדושתה דינה בקבורה כדי שלא יאכלוה כלבים.

אלו קדשים טעונים עיבור צורה לפני השריפה

ישנם קדשים שנפסלו והם טעונים שריפה, אמנם כיון שאין להם פסול גמור בגופם, צריך להמתין שתתעבר צורתם, ורק אח"כ מותר לשורפם. הגמ' תבאר מתי צריך עיבור צורה, ומנלן.

בברייתא מבואר שקדשים שפסולם בגופם ישרפו מיד, ואם הפסול הוא בבעלים תעובר צורתו ויצא לבית השריפה. ולתנא דבי רבה בר אבוא אפי' פיגול טעון עיבור צורה, דיליף עון עון מנותר.

במתני' מבואר שפסח שיצא או נטמא ישרף מיד ביי"ד, וא"צ עיבור צורה להשהותו לילה אחד (אמנם ביו"ט א"א לשורפו, דאין שורפים קדשים ביו"ט), ואם נטמאו הבעלים או מתו שאין פסולו בגופו אלא מחמת דבר אחר והיינו שאין לו אוכלים, לת"ק טעון עיבור צורה, ולרבי יוחנן בן ברוקה ישרף מיד, מפני שאין לו אוכלין.

לרב יוסף לא נחלקו אלא בנטמאו הבעלים לפני זריקה, אבל נטמאו לאחר זריקה טעון עיבור צורה לכו"ע כיון שהבשר היה ראוי לאכילה.

ולריו"ח נחלקו אף בנטמאו לאחר זריקה, וריו"ח בן ברוקה סובר כרבי נחמיה שאמר שחטאת אהרן נשרפה מיד משום אנינות אע"פ שהיתה אנינות לאחר זריקה, ואונן אסור בקדשים דכתיב במעשר "לא אכלתי באוני ממנו" וכ"ש קדשים. ואף אם נדב ואביהוא מתו לפני הזריקה זה לא פוסל את הזריקה, כיון שהחטאת באה לכפרה וכל ישראל היו ראוים, ולא דמי לפסח שעיקרו לאכילה. ולרבי יהודה היא נשרפה משום טומאה.

ולרבה גם ריה"ג שאמר דהא דכתיב "וכל חטאת וכו' באש תִּשְׂרֹף" לא איירי בחטאת החיצונה שהכניס דמה לפנים כדעת רבנו, אלא בפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים -חטאת הפנימית כגון פר העלם דבר של ציבור שצריכים לשורפם במקדש ולא חוץ לג' מחנות כמצותה, ויש איסור לאו באכילתם, וחטאת חיצונה שנכנס דמה לפני ולפנים פסולה מדכתיב "הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה", סובר כך דפסול בעלים אינו טעון עיבור צורה, דמדיליף קדשי דורות מחטאת אהרן אלמא ס"ל שגם לדורות צריכה שריפה לאלתר כמו בחטאת אהרן. ולריו"ח אין ראיה מפסולי דם לפסולי בעלים.

פ"ג. **שריפת הנשאר מהפסח-** העצמות (כדלהלן) והגידים והנותר, נשרפים בט"ז, ואם חל ט"ז בשבת נשרפים בי"ז, דאין שריפתן דוחה לא שבת ולא יו"ט.

שריפת וטומאת עצמות פסח וקדשים

הנותר מן הפסח או משאר קדשים טעון שריפה. הגמרא תבאר האם גם העצמות טעונים שריפה, ואגב זה יבואר האם יש איסור שבירת עצם בפסח פסול.

עצמות הפסח שנשאר בהם מח טעונים שריפה מפני שאסור לשוברם ולהוציא את המח ויש למח דין נותר, ואם לא נשאר בעצמות מח מותר לזורקם דלא הצריך הכותב שריפה אלא בראוי לאכילה שניתותר, דכתיב "לא תותירו ממנו עד בוקר והנותר וכו' באש תשרופו".

ולענין טומאה שגזרו חכמים שהנותר מטמא את הידים, לרבי יצחק אם נשאר בהם מח הם מטמאים את הידים, כיון שהעצם היא בסיס למח שיש בו איסור נותר, ושימוש נותר מילתא.

הגמ' אומרת שאין ראיה לדברי רב יצחק ממה שהעצמות טעונים שריפה ואין שוברים אותם ומוציאים את המח ושורפים אותו כדי שלא לטרוח ולהפסיד עצים בשריפת העצמות, די"ל דהיינו כרב יעקב דס"ל שיש איסור שבירת עצמות גם בקרבן פסול שהיתה לו שעת הכושר דכתיב "בו", אבל לת"ק דברייתא לומדים מ"בו" שאין איסור שבירת עצם בקרבן פסול, וכן איתא במתני' שהשובר עצמות של קרבן טמא אינו לוקה.

ואין קושיא על רב יצחק מדאיתא בברייתא שכל עצמות הקדשים אין טעונים שריפה אלא שוברם ומוציא המח ושורפו, חוץ מעצמות הפסח שאסור לשוברם, די"ל שגם עצמות הקדשים טעונים שריפה כיון ששימשו את המח, ואיירי שמצא עצמות שהוצא מהם המח, שבקדשים תולים ששברם לפני שנעשו נותר, וא"כ לא שימשו נותר, ובפסח כיון שאסור לשבור בו עצם תולים ששבר אחרי שנעשו נותר ועל כן טעונים שריפה. ולרב זביד איירי שמצא ערימה ורואה בה עצמות שבורות, שבשאר קדשים א"צ לחשוש שיש מתחתם עצמות שלימות, אבל בפסח שאסור לשבור עצם צריך לחפש אם יש עצמות שלימות ולשורפם, אבל עצמות שבורות ללא מח א"צ לשורפם ואין חוששים ששברם אחרי שנעשו נותר.

פ"ג: **אכילת ושריפת גידי הפסח-** לרב כל הגידים דינם כבשר וגמנים ויוצאים בהם יד"ה אכילת פסח, חוץ מגידי צואר שאינם כבשר ואף אינם טעונים שריפה בנותר כיון שהם קשים ודינם כעץ בעלמא. ומתני' דקתני שהגידים טעונים שריפה ומשמע שמתחילה הם עומדים לשריפה- לרב חסדא איירי בגיד הנשה שהוא רך וראוי לאכילה, והגיד האסור באכילה אינו טעון שריפה, ומתני' כרבי יהודה דס"ל שגיד הנשה אינו נוהג אלא באחת וא"כ טעונים שריפה בנותר שמא זהו המותר באכילה, י"מ בדעת רבי יהודה שרק של ימין אסור, ולפ"ז איירי בנתערבו ב' הגידים, וי"מ שהדבר בספק מה אסרה התורה והדעת נוטה שהאיסור נאמר בשל ימין, ולפ"ז אף בלא נתערבו לעולם טעונים שריפה. ולרב אשי איירי מתני' בשמנו דגיד שהוא מותר באכילה ולכן יש בו איסור נותר וישראל קדושים נוהגים בו איסור ולכן מתחילתו הוא עומד לשריפה. ולרבינא איירי בגיד החיצון של הירך שזה הצד שרואה את האויר הסמוך לבשר שהוא אסור מדרבנן ואין חייבים עליו מלקות, ורק בגיד הפנימי והיינו הגיד הגדול המתוח על פני כל אורך הירך בצד הפנימי של הירך הסמוך לעצם הקולית שהוא תחוב בבוקא דאטמא ויוצא מבוקא דאטמא ונמתח ליד אותו עצם על פני כל הירך יש עליו מלקות, דכתיב "אשר על כף הירך" שמתפשט בכל הירך.

מנלן שאין שורפים נותר בט"ו ניסן

הנותר מבשר הפסח טעון שריפה, אמנם אין שורפים אותו מיד ביו"ט, אלא רק למחרת יו"ט. הגמרא מבארת מדוע לא שורפים את הנותר ביו"ט כדי לקיים מצוות "באש תשרופו".

אין שורפים נותר בט"ו ניסן ולא אמרינן עשה ד"באש תשרופו" דוחה לא תעשה דמלאכת יו"ט. לחזקיה דורשים מדכתיב ב' פעמים "עד בוקר" שהכוונה לבוקר שני.

לאביי דורשים מ"עולת שבת בשבתו" למעט עולת חול בשבת או יו"ט ואם אפילו הקטרת עולה אינה דוחה כ"ש שריפת קרבן פסול שזמנו ביי"ד (והא דכתיב "לא ילין לבוקר" דמשמע כל הלילה ילין, איירי כשחל ייד בשבת).

לרבא דורשים "הוא לבדו" (הוא ולא מכשיריו שאפשר לעשותם מבעוד יום) לבדו ולא מילה שלא בזמנה (וקמ"ל דלא נילף מק"ו שאם היא דוחה צרעת כ"ש שתדחה שבת, קמ"ל שאינה דוחה כיון שיכול להמתין למחר, וה"ה בשריפת קדשים פסולים ימתין למחר).

פ"ד. ולרב אשי שבתון דיו"ט דמשמע שבות הוא גם עשה, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה.

אלו חלקים בקרבן פסח נאכלים

הגמרא מבארת אלו חלקים בקרבן פסח יוצאים באכילתם ידי חובת אכילת הפסח, ונ"מ שנמנים עליהם לפסח (לפרוש רש"י, ולרמב"ם הנ"מ היא לאיסור שבירת עצם, ולראב"ד לענין איסור נותר).

איתא במתני' שכל הנאכל בשור הגדול שכבר הוקשה כל מה שעתידי להתקשות, יאכל בגדי הרך מגיל ח' ימים שהוא ראוי לפסח, אבל מה שאינו נאכל בשור הגדול אין נמנים עליו כיון שהוא עתידי להתקשות, וראשי כנפים (-הסחוסים שבראשי עצמות הכתפיים) ושאר הסחוסים. לרבה ראשי כנפים והסחוסים זה מ"ד אחר הסובר שאע"פ שאינו נאכל בשור הגדול נאכל בפסח. ולרבה אין כאן מחלוקת דראשי כנפים והסחוסים נאכלים בשילקא (-בישול ארוך) בשור הגדול, ותניא כוותיה דרבה.

גידים - גידים הרכים דינם כבשר. וגידים שסופם להקשות (-גיד הצואר), לרבי יוחנן נמנים עליהם בפסח, דבתר השתא אזלינן, והגמ' מעמידה דהיינו באלו שנאכלים בשור הגדול בשילקא. ולר"ל אין נמנים עליהם בפסח דבתר בסוף אזלינן, ורק גידים שאינם עתידיים להתקשות דינם כבשר. וחזר בו ריו"ח ואמר שבתר בסוף אזלינן, ומהאי טעמא עור הראש של עגל הרך (-יונק) אינו מטמא טומאת אוכלין.

מלקות על נותר ועל שבירת עצם בפסח

אסור להותיר מן הפסח דכתיב "ולא תותירו ממנו עד בוקר", וכן אסור לשבור עצם מקרבן פסח דכתיב ועצם לא תשברו בו". הגמרא מבארת האם העובר על לאוים אלו לוקה או לא, ומה הדין בזה בפסח טמא או שאינו ראוי לאכילה.

המותיר בפסח אפילו בקרבן טהור אינו לוקה, אף דכתיב "לא תותירו ממנו עד בוקר". לרבי יהודה הטעם משום שזה לאו הניתק לעשה ד"והנותר ממנו וכו' באש תשרופו", דמשמע שאם ישורף זו היא תקנתו וינצל ממלקות, ועוד דלא דמי ללאו דחסימה שהמלקות נסמך לו. ולרבי יעקב הטעם משום דהוי לאו שאין בו מעשה.

השובר עצם בפסח-

איתא במתני' שהשובר עצם בפסח טהור לוקה, אבל בפסח טמא אינו לוקה. ובברייתא איתא ת"ר "ועצם לא תשברו בו" בכשר ולא בפסול, רבי אומר "בבית אחד יאכל ועצם לא תשברו בו" ללמד שרק הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם. ולהלן תבואר מחלוקתם.

לרב ירמיה נחלקו ת"ק ורבי **בשובר עצם בפסח הבא בטומאה**, שזה קרבן פסול דטומאה דחיה היא בציבור, אבל הוא ראוי לאכילה.

פ"ד: לרב יוסף בשובר עצם בפסח הבא בטומאה לכו"ע אינו לוקה כיון שהוא פסול, ונחלקו בהיתה לו

שעת הכושר ונפסל, שלת"ק לוקה משום שהוא כשר, ולרבי אינו לוקה משום שכעת אינו ראוי לאכילה.

לאביי בהיתה לו שעת הכושר ונפסל לכו"ע אינו לוקה כיון שעכשיו הוא פסול (וכן מבואר בברייתא), ונחלקו **אם יש איסור שבירת עצם מבעוד יום** שהקרבן כשר אבל אינו ראוי לאכילה, ומ"מ מדרבנן אסור אטו משחשיכה. (כדמצינו שלרבי נמנים על מח שבראש, הואיל ויכול לגוררו ולהוציאו בקיסם דרך האף, ואין נמנים על מח שבקולית, ומבואר שאף מבעוד יום אסור לשבור את העצם וממילא א"א להגיע למח, ואע"פ שיכול לקלות את העצם ע"י גחלת ולהגיע למח, אסור לעשות כן, לאביי משום דחיישינן שתפקע העצם וחשיב שבידה, ולרבה שמא האש תאכל מהמח עצמו ויש בזה הפסד קדשים בידים, וכן לענין שבירה מבעוד יום גזרו חכמים אטו משחשיכה). ובברייתא מבואר ששלא בשעת אכילה אין איסור שבירת עצם.

לרב פפא לכו"ע מבעו"י אסור לשבור עצם, כיון שבערב הוא יהיה ראוי, ונחלקו **באבר שיצא מקצתו** חוץ לחומת ירושלים, וצריך לחתוך את היוצא, שחלקו הפנימי כשר וחותר עד שמגיע לעצם וקולף עד שמגיע לפרק וחותר, אבל אינו ראוי לאכילה במקום שבידה. וכן אמר רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה שאין איסור שבירת עצם באבר שיצא מקצתו, אבל אבר שיצא כולו אין בו איסור שבירה, דפסול הוא.

לרב ששת בריה דרב אידי אבר שיצא מקצתו לכו"ע מותר, ונחלקו **אם יש איסור שבירת עצם בנא**, שהוא כשר אבל אינו ראוי לאכילה.

לרב נחמן בר יצחק בנא לכו"ע אסור, כיון שיכול לצלותו ולאוכלו, ונחלקו **בעצם האליה** שזה כשר אבל אינו ראוי לאכילה כיון שמקטירים את האליה.

לרב אשי בעצם האליה לכו"ע מותר כיון שאינו ראוי לאכילה כלל (וכן מבואר בברייתא), ונחלקו **באבר שאין בו כזית בשר** שהוא כשר אבל אין בו שיעור אכילה.

לרבינא בזה לכו"ע מותר כיון שאין בו שיעור אכילה (וכן מבואר בברייתא), ונחלקו **באבר שאין בו כזית במקום זה ויש בו במקום אחר**, אי בעינן שיהיה שיעור אכילה במקום שבירה, וכן נחלקו בזה ריו"ח ור"ל דלריו"ח אסור ולר"ל מותר.

פ"ה. עצם אפי' יש בה מח יש בה איסור שבירת עצם, ולא אמרינן שייבוא עשה ד"ואכלו את הבשר בלילה הזה" וידחה לא תעשה של "ועצם לא תשברו בו", דכתיב בפסח שני "ועצם לא ישברו בו", וזה מיותר דהא כתיב "ככל חוקת הפסח יעשו אותו", ולומדים מזה איסור שבירת עצם שיש בה מח.

באיזה פסולי קרבן גזרו חכמים טומאה

קרבן שהוא פיגול או נותר גזרו חכמים שזה מטמא את הידים. הגמ' מבארת האם גם בקרבן שיצא למקום שאסור להוציאו מטמא את הידים או לא, ולהלן יבואר מה נחשב "יוצא", וכן יבואר האיסור המיוחד בפסח להוציאו מחבורה אחת לחבורה אחרת.

הפיגול והנותר מטמאים את הידים מדרבנן, הפיגול משום חשדי כהונה שיפגלו בכונה משום איבה, וגזרו שצריך לטרוח להטביל ידיו לפני שיגע בקודש, והנותר משום עצלי כהונה שמתעצלים לאכול קדשים. י"א ששיעור הטומאה בכזית כשיעורו לאיסור אכילה, וי"א ששיעורו בכביצה כשיעור טומאתו מדאורייתא.

יוצא - הגמ' מסתפקת אם גזרו חכמים טומאה גם ביוצא, ומסקנת הגמ' שבפסח לא גזרו טומאה ביוצא כי אין לחוש שיוצא במזיד, דבני חבורה זריזים הם שהם רבים ומזריזים זה את זה מלהוציא, וא"צ להחמיר עליהם כדי שלא יבואו להוציא, אבל בשאר קדשים נשאר הדבר בספק, ובאבר שיצא מקצתו גם אם גזרו טומאה ביוצא אין שאר הבשר נטמא, דטומאת סתרים לא מטמא דכתיב "וידיו לא שוטף במים" בעינן נגיעה בידים שהם בגלוי, ולרבינא דאמר חיבורי אוכלים לאו חיבור הוא וכמאן דמיפרתי דמי ולא חשיב בית הסתרים נטמא כולו.

בסייעתא דשמיא

קורס 'ללמוד - להנות - ולזכור'

מבית סיכומי תמצית - להתענג בידיעת התורה

מחזור שני ומורחב

11 שיעורים מרתקים ומקצועיים, בהם נלמד על מגוון כלים להעצמת הלימוד ההנאה והזכרון.

השיעורים יתקיימו בירושלים, בני ברק, מודיעין עילית ורכסים.

שיעור פתיחה חנים במקומות ובתאריכים דלהלן:

ירושלים - אולם בנות אסתר שמואל הנביא 21 (מול נוות ישראל, סמוך לישיבת מיר) ביום רביעי כ"ה טבת בשעה 14:10

בני ברק - בית המדרש 'בית השם' רחוב אלהררז' 6 במוצאי שבת פרשת ויגש בשעה 21:00

מודיעין עילית - ביהמ"ד שיח יצחק מסילת יוסף 1 ביום רביעי כ"ה טבת בשעה 22:15

רכסים - ביהמ"ד שבטי ישראל רחוב חרצית 1 גבעה ב' ביום שלישי כ"ד טבת בשעה 21:00

בשיעור זה נלמד על דרכי פעילות מערכת הזכרון, והאופן להשתמש בה ל'ידיעת התורה'

מבחני 'לדעת'

מבחן שבועי על דף היומי, עמוד היומי, משנה ברורה, חפץ חיים ואהבת חסד

ניתן לעשות את המבחנים מיום שישי עד יום שלישי בשעה 5:00 בבוקר:

- בטלפון 0737-289-669
  - במייל 7692282@gmail.com
  - בנדרים פלוס קופת לדעת.
- הגרלות בכל שבוע על 500 ₪ במזומן, 81 זוכים בזיכוי 100 ₪ ברשת 'יפה גוף'.

סיכומי 'תמצית'

ניתן להשיג את גליונות סיכומי תמצית החודשיים על הדף היומי / משנה ברורה ומוסר (לפי סדר הדף היומי בהלכה).

- בנקודות ההפצה
- במייל 7692282@gmail.com

בנוסף ניתן לקבל במייל סיכומים על כל מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל תנ"ך וספרי מוסר, או סיכומים לפי סדר הלימוד של: העמוד היומי, חבורת ש"ס, קנין ירושלמי, דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, אהבת שלום, ומפעל הש"ס.

חדש ב'תמצית'

הדרך ללמוד - להנות - ולזכור

קורס חדשני מקצועי וייחודי

מחזור חדש ומורחב של 11 שיעורים, בירושלים בני ברק ומודיעין עילית ורכסים החל מחודש טבת.

להרשמה ולפרטים: 055-400-7977

קו עדכונים ושיעורים

בקו תוכלו לשמוע: מידע כללי, עדכונים, רשימת נקודות ההפצה, שיעורים.

02-3131-465

לראות
מנחים שנויים
דף ראשי מעורב, דוח ואבחנת תוכן
0737-289-669

מבחנים בעמוד היומי

ניתן לשמוע שיעורים על פרה"ש
ש"ק ותועדים, משנ"ב, ספרי מוסר ועוד
בטלפון 03-6171132
7692282@gmail.com
0737-289-669
7692282@gmail.com
ובעמודות נדרים פלוס' (דעת)

מבחן 75 < פרחות שמות

מבחן 74 < פרחות ויחי

מבחן 73 < פרחות ויגש

מבחן 72 < מקץ - חנוכה

פ"ה: איזה שער קדוש כמו מה שבפנים?
א' שער ירושלים.
ב' שער העוהה.
ג' שער ינקור.

פ"ב: על איזה דין נחלקו רבא ורב יוסף אם הטעם
מפני השד או הכושה?
א' למה אין שורשים קדשים במקדש מעצים של השורק.
ב' למה היו מעמידים טמאים בשער המזרח.

ע"ח: באיזה אופן ציבור שהקריבו פסח אינם אוכלים
אותו בטמאה מדרבנן (לרבי יוחנן, גמרא ורש"י)?
א' אם היו טמאים כבר משעת שהיטתו.
ב' אם היו טהורים בשעת שהיטתו וטמאים בשעת זריקתו.
ג' אם היו טהורים גם בשעת שהיטתו וגם בשעת זריקתו.

ע"ה: לזכר מה לא היו משתמשים בגחלים של עץ?
א' לצלית הפסח.
ב' לשריפת בת כהן.
ג' גחלים לוחשות לבח גדול ביום הכיפורים.

פ"ו: באיזה אופן יש קדושה בגגות?
א' כשהם בגובה שור לקרקע הסמוכה.
ב' לאכילת הפסח.
ג' לעולם אין קדושה בגגות.

פ"ב: למסקנה מדוע צריך פסוק מיוחד שבשר טמא
דינו בשריפה?
א' לומר שאינו טעון עיבור צורה.
ב' לומר שלא מספיק לו קבורה.
ג' ללמד שגם בטמאות הבעלים טעון שריפה.

ע"ט: האם מצרפים את הנשים לחשבון רוב טמאים?
א' מצרפים.
ב' אין מצרפים.
ג' תלוי אם נשים בפסח רשות או חובה.

ע"ה: מה אינו כשר לבחן גדול ביום הכיפורים משום
שאנו דרך כבוד (גמרא ורש"י)?
א' לקרית גחלים עוממות ממוחת והרצון.
ב' לקרית גחלים לוחשות ממוחת והרצון.
ג' הכנסת אור או שמן בויע לפני ולפנים.

פ"ו: מה טעם הסוברים שחוריה שנופסה מוציאה באמצע
אסור להם להמשיך לאכול את הפסח (גמרא ורש"י)?
א' מפני שאין הפסח נאכל בב מקומות.
ב' מפני שאין הפסח נאכל בב חבורות.
ג' שמא יעברו מחבורה לחבורה.

פ"ג: האם שריפת הנותר מהפסח דוחה שבת או י"ט?
א' דוחה.
ב' אינה דוחה.
ג' שבת אינה דוחה וי"ט דוחה.

ע"ז: האם מצרפים את הנשים לחשבון רוב טמאים?
א' מצרפים.
ב' אין מצרפים.
ג' תלוי אם נשים בפסח רשות או חובה.

ע"ז: האם מצרפים את הנשים לחשבון רוב טמאים?
א' מצרפים.
ב' אין מצרפים.
ג' תלוי אם נשים בפסח רשות או חובה.

פ"ז: אשה ששחטת עליה בעלה ואביה, והלכה רגל
ראשון לעשות בבית אביה, ממה היא אוכלת (לרש"י)?
א' באינה רדופה לילך לבית אביה תאכל במקום שהיא רוצה,
ובדיופה תאכל משל אביה.
ב' באינה רדופה תאכל משל בעלה, ובדיופה תאכל במקום
שהיא רוצה.
ג' רגל ראשון לעולם אוכלת משל אביה.

פ"ז: אלו גידים בפסח טעונים שריפה כשנעשו נותר?
א' רק אלו הראויים לאכילה ומותרים לאכילה מדאורייתא.
ב' רק אלו הראויים לאכילה ומותרים לאכילה מדאורייתא
ומדרבנן.
ג' רק אלו המותרים לאכילה מדאורייתא, אע"פ שאינם
ראויים לאכילה.

פ"ז: אלו גידים בפסח טעונים שריפה כשנעשו נותר?
א' רק אלו הראויים לאכילה ומותרים לאכילה מדאורייתא.
ב' רק אלו הראויים לאכילה ומותרים לאכילה מדאורייתא
ומדרבנן.
ג' רק אלו המותרים לאכילה מדאורייתא, אע"פ שאינם
ראויים לאכילה.

ע"ז: באיזה אופן אין צולים ב' פסחים בתנור אחד?
א' דוחה כשהם סמוכים מפני שאור נותן טעם בשני ונמצא
הפסח נאכל שלא למיזוג.
ב' אפילו באינם סמוכים שמא יחליפו, אמנם אם אחד גדי
והשני טלה מותר.
ג' אפילו באינם סמוכים ואפילו בגדי וטלה אסור מפני
שחוששים שמא יחליפו.

פ"ז: מפני מה זכה ורבעם בן יואש להמנות עם מלכי
יהודה?
א' מפני שהיה מלך כשר.
ב' מפני שלמד זכות על ישראל.
ג' מפני שלא קיבל לשון הרע.

פ"ז: האם יש מלקות על אסור נותר?
א' בטהור לוקה ובטמא אינו לוקה.
ב' בטהור לוקה ובטמא מחלוקת.
ג' בין בטהור בין בטמא אינו לוקה.

פ"ז: האם יש מלקות על אסור נותר?
א' בטהור לוקה ובטמא אינו לוקה.
ב' בטהור לוקה ובטמא מחלוקת.
ג' בין בטהור בין בטמא אינו לוקה.

ע"ז: באיזה אופן אין צולים ב' פסחים בתנור אחד?
א' דוחה כשהם סמוכים מפני שאור נותן טעם בשני ונמצא
הפסח נאכל שלא למיזוג.
ב' אפילו באינם סמוכים שמא יחליפו, אמנם אם אחד גדי
והשני טלה מותר.
ג' אפילו באינם סמוכים ואפילו בגדי וטלה אסור מפני
שחוששים שמא יחליפו.

פ"ח: איזה דין תלוי אם יש ברירה (גמרא ורש"י פ"ז פ"ח)?
א' אשה ששחטת עליה בעלה ואביה, עבד ששחט לזכו גדי וטלה.
ב' יתום ששחט עליו אפוטרופוסים. מלך ומלכה ששחטו
עבדיהם גדי וטלה.
ג' עבד של שני שותפים. אב ששחט לבנו ובתו הקטנים.

פ"ח: איזה דין תלוי אם יש ברירה (גמרא ורש"י פ"ז פ"ח)?
א' אשה ששחטת עליה בעלה ואביה, עבד ששחט לזכו גדי וטלה.
ב' יתום ששחט עליו אפוטרופוסים. מלך ומלכה ששחטו
עבדיהם גדי וטלה.
ג' עבד של שני שותפים. אב ששחט לבנו ובתו הקטנים.

פ"ח: איזה דין תלוי אם יש ברירה (גמרא ורש"י פ"ז פ"ח)?
א' אשה ששחטת עליה בעלה ואביה, עבד ששחט לזכו גדי וטלה.
ב' יתום ששחט עליו אפוטרופוסים. מלך ומלכה ששחטו
עבדיהם גדי וטלה.
ג' עבד של שני שותפים. אב ששחט לבנו ובתו הקטנים.

ע"ז: באיזה אופן אין צולים ב' פסחים בתנור אחד?
א' דוחה כשהם סמוכים מפני שאור נותן טעם בשני ונמצא
הפסח נאכל שלא למיזוג.
ב' אפילו באינם סמוכים שמא יחליפו, אמנם אם אחד גדי
והשני טלה מותר.
ג' אפילו באינם סמוכים ואפילו בגדי וטלה אסור מפני
שחוששים שמא יחליפו.

פ"ח: האומצ לעבדו צא וישחט עלי את הפסח, וישחט
גדי או טלה, מה הדין?
א' אם שחט גדי או טלה יאכל ממה ששחט אע"פ שרגל
במין השני.
ב' אם רגל במה ששחט יאכל, ואם רגל בדבר אחר לא
יאכל.

פ"ח: האומצ לעבדו צא וישחט עלי את הפסח, וישחט
גדי או טלה, מה הדין?
א' אם שחט גדי או טלה יאכל ממה ששחט אע"פ שרגל
במין השני.
ב' אם רגל במה ששחט יאכל, ואם רגל בדבר אחר לא
יאכל.

פ"ח: האומצ לעבדו צא וישחט עלי את הפסח, וישחט
גדי או טלה, מה הדין?
א' אם שחט גדי או טלה יאכל ממה ששחט אע"פ שרגל
במין השני.
ב' אם רגל במה ששחט יאכל, ואם רגל בדבר אחר לא
יאכל.

ע"ז: באיזה אופן אין צולים ב' פסחים בתנור אחד?
א' דוחה כשהם סמוכים מפני שאור נותן טעם בשני ונמצא
הפסח נאכל שלא למיזוג.
ב' אפילו באינם סמוכים שמא יחליפו, אמנם אם אחד גדי
והשני טלה מותר.
ג' אפילו באינם סמוכים ואפילו בגדי וטלה אסור מפני
שחוששים שמא יחליפו.

פ"ח: האומצ לעבדו צא וישחט עלי את הפסח, וישחט
גדי או טלה, מה הדין?
א' אם שחט גדי או טלה יאכל ממה ששחט אע"פ שרגל
במין השני.
ב' אם רגל במה ששחט יאכל, ואם רגל בדבר אחר לא
יאכל.

פ"ח: האומצ לעבדו צא וישחט עלי את הפסח, וישחט
גדי או טלה, מה הדין?
א' אם שחט גדי או טלה יאכל ממה ששחט אע"פ שרגל
במין השני.
ב' אם רגל במה ששחט יאכל, ואם רגל בדבר אחר לא
יאכל.

פ"ח: האומצ לעבדו צא וישחט עלי את הפסח, וישחט
גדי או טלה, מה הדין?
א' אם שחט גדי או טלה יאכל ממה ששחט אע"פ שרגל
במין השני.
ב' אם רגל במה ששחט יאכל, ואם רגל בדבר אחר לא
יאכל.

ע"ז: באיזה אופן אין צולים ב' פסחים בתנור אחד?
א' דוחה כשהם סמוכים מפני שאור נותן טעם בשני ונמצא
הפסח נאכל שלא למיזוג.
ב' אפילו באינם סמוכים שמא יחליפו, אמנם אם אחד גדי
והשני טלה מותר.
ג' אפילו באינם סמוכים ואפילו בגדי וטלה אסור מפני
שחוששים שמא יחליפו.

פ"ח: האומצ לעבדו צא וישחט עלי את הפסח, וישחט
גדי או טלה, מה הדין?
א' אם שחט גדי או טלה יאכל ממה ששחט אע"פ שרגל
במין השני.
ב' אם רגל במה ששחט יאכל, ואם רגל בדבר אחר לא
יאכל.

פ"ח: האומצ לעבדו צא וישחט עלי את הפסח, וישחט
גדי או טלה, מה הדין?
א' אם שחט גדי או טלה יאכל ממה ששחט אע"פ שרגל
במין השני.
ב' אם רגל במה ששחט יאכל, ואם רגל בדבר אחר לא
יאכל.

פ"ח: האומצ לעבדו צא וישחט עלי את הפסח, וישחט
גדי או טלה, מה הדין?
א' אם שחט גדי או טלה יאכל ממה ששחט אע"פ שרגל
במין השני.
ב' אם רגל במה ששחט יאכל, ואם רגל בדבר אחר לא
יאכל.

ע"ז: באיזה אופן אין צולים ב' פסחים בתנור אחד?
א' דוחה כשהם סמוכים מפני שאור נותן טעם בשני ונמצא
הפסח נאכל שלא למיזוג.
ב' אפילו באינם סמוכים שמא יחליפו, אמנם אם אחד גדי
והשני טלה מותר.
ג' אפילו באינם סמוכים ואפילו בגדי וטלה אסור מפני
שחוששים שמא יחליפו.